

Úřední věstník

Evropské unie

C 182

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 65

4. května 2022

Obsah

II Sdělení

SDĚLENÍ ORGÁNŮ, INSTITUCÍ A JINÝCH SUBJEKTŮ EVROPSKÉ UNIE

Evropská komise

2022/C 182/01	Sdělení Komise — Pracovní plán na období 2022–2024 týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky	1
---------------	---	---

IV Informace

INFORMACE ORGÁNŮ, INSTITUCÍ A JINÝCH SUBJEKTŮ EVROPSKÉ UNIE

Evropská komise

2022/C 182/02	Směnné kurzy vůči euru — 3. května 2022	13
---------------	---	----

Účetní dvůr

2022/C 182/03	Stanovisko č. 1/2022 (podle čl. 287 odst. 4 Smlouvy o fungování EU) k návrhu nařízení o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací předloženému Komisí	14
---------------	--	----

Evropský inspektor ochrany údajů

2022/C 182/04	Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů ke dvěma návrhům rozhodnutí Rady, kterými se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly a ratifikovaly druhý dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o posílené spolupráci a zpřístupňování elektronických důkazů (Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na internetových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu .)	15
---------------	---	----

CS

V Oznámení

JINÉ AKTY

Evropská komise

2022/C 182/05	Zveřejnění žádosti o zápis názvu podle čl. 50 odst. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin	20
2022/C 182/06	Zveřejnění jednotného dokumentu změněného na základě žádosti o schválení změny menšího rozsahu v souladu s čl. 53 odst. 2 druhým pododstavcem nařízení (EU) č. 1151/2012	25

II

(Sdělení)

SDĚLENÍ ORGÁNŮ, INSTITUCÍ A JINÝCH SUBJEKTŮ EVROPSKÉ UNIE

EVROPSKÁ KOMISE

SDĚLENÍ KOMISE

Pracovní plán na období 2022–2024 týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky

(2022/C 182/01)

1. Úvod

Napětí na energetickém trhu, ve kterém se EU ocitla v posledních měsících, je důrazným připomenutím rizika a nákladů, které vznikají z důvodu nadměrné závislosti na dovozu fosilních paliv, což bylo ještě zesíleno útokem Ruska na Ukrajinu. Ceny energií jsou opět předmětem politického zájmu vzhledem k tomu, jak velmi reálný dopad mají na evropské občany i podniky. Nejedná se však o první energetickou krizi v Evropě a zřejmě nebude ani tou poslední, dokud nezvýšíme odolnost posílením investic do ekologické transformace a nebudeme při tom klást energetickou účinnost na první místo⁽¹⁾. Současné kapacity v oblasti dekarbonizované energie ani zdaleka neuspokojují všechny energetické potřeby, přičemž nižší spotřeba energie může být za těchto okolností okamžitým přispěním. V budoucnu budou úspory energie nedílnou součástí vytváření nákladově přívětivého a odolného energetického systému, který bude schopen poskytovat cenově dostupné energetické služby pro všechny a řešit energetickou chudobu⁽²⁾. Energetická účinnost bude rovněž hlavní složkou plánu RePowerEU, který má Komise na žádost vedoucích představitelů EU předložit do května.

Politiky EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky jsou klíčovou součástí této agendy. Představují pravidla jednotného trhu, která podnikům, občanům i státním správám usnadňují, aby přispívali k přechodu na čistou energii a plnili závazky EU v oblasti energetické účinnosti i obecnější cíle Zelené dohody pro Evropu, včetně agendy pro oběhové hospodářství, a zároveň to pro ně bylo méně nákladné. Vytvářejí příležitosti pro podniky a zvyšují odolnost stanovením harmonizovaných pravidel pro „výrobky spojené se spotřebou energie“ týkající se hledisek, jako je spotřeba energie a vody, úrovně emisí a účinnost využívání materiálu, podporují poptávku po udržitelnějších výrobcích i jejich nabídku a zároveň výrazně snižují energetické náklady uživatelů: odhady ukazují, že úspory v roce 2021 přesáhly 120 miliard EUR a v roce 2022 by se mohly zdvojnásobit⁽³⁾.

V rámci možností aktuálních pravidel EU pro ekodesign a v součinnosti se zaměřením na energetickou účinnost se tento pracovní plán ve větší míře zaměřuje na aspekty oběhovosti ekodesignu podle vzoru z předchozího plánu⁹ a v souladu s akčním plánem pro oběhové hospodářství z roku 2020⁽⁴⁾. Ještě před tím, než vstoupí nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků v platnost a nahradí stávající směrnici o ekodesignu, mohou být a budou prozkoumány nové požadavky na účinnost využívání materiálu určitých výrobků. Tím by se měla dále zlepšit oběhovost a celkově snížit environmentální a klimatická stopa výrobků spojených se spotřebou energie, jakož i posílit odolnost EU.

⁽¹⁾ Doporučení Komise (EU) 2021/1749 ze dne 28. září 2021 k Zásadě „energetická účinnost v první řadě“: od principů k praxi – Pokyny k uplatňování zásady při rozhodování v odvětví energetiky i mimo něj (Úř. v.ěst. L 350, 4. října 2021, s. 9).

⁽²⁾ Viz také COM(2021) 801 – Návrh DOPORUČENÍ RADY ohledně zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu.

⁽³⁾ Viz pracovní dokument útvarů.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_it

Jak směrnice o ekodesignu ⁽⁵⁾, tak rámcové nařízení o označování energetickými štítky ⁽⁶⁾ stanoví kritéria pro přijetí opatření pro konkrétní skupiny výrobků. Rovněž vyžadují, aby byly stanoveny priority prostřednictvím pravidelně aktualizovaných průběžných pracovních plánů, které posoudí dosažený pokrok a zavedou orientační priority pro nové skupiny výrobků spojených se spotřebou energie, jež mají být zohledněny.

Tento plán vychází z práce provedené od přijetí první směrnice o ekodesignu a z předchozích pracovních plánů (které se vztahují na období 2009–2011 ⁽⁷⁾, 2012–2014 ⁽⁸⁾ a 2016–2019 ⁽⁹⁾), a zároveň zahrnuje práci vyžadovanou podle rámcového nařízení o označování energetickými štítky, jež stanoví lhůty pro přepracování stávajících štítků, a posuzuje pokrok, který byl učiněn v oblasti Evropského registru výrobků s energetickým označením (EPREL). Plán rovněž zahrnuje podobnou práci týkající se označování pneumatik, ačkoli vychází ze specifického právního základu ⁽¹⁰⁾.

Nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků přijaté ve stejnou dobu jako tento pracovní plán nahradí směrnici o ekodesignu nařízením, které se bude vztahovat na obecnější řadu výrobků a umožní dále rozšířit požadavky na udržitelnost regulovaných výrobků. Než vstoupí toto nové nařízení v platnost, bude provádění pokračovat v rámci stávající směrnice. Tento dokument se zaměřuje na výrobky spojené se spotřebou energie a stanoví priority a plány pro tyto výrobky. Představuje horizontální práci týkající se konkrétních výrobků, která souvisí se zavedením, sjednocením a dalším rozvojem tohoto hlavního souboru přímo použitelných právních předpisů EU. Až bude nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků přijato, bude práce na výrobcích spojených se spotřebou energie začleněna do obecnějších pracovních plánů nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků a bude jí i nadále věnována zvláštní pozornost.

Aktuálně je prostřednictvím 50 opatření regulováno přibližně 30 skupin výrobků spojených se spotřebou energie. Vztahují se na miliardu výrobků ⁽¹¹⁾ každoročně uvedených na trh a denně mají přímé důsledky pro dodavatele, prodejce, podniky i spotřebitele. Přibližně polovina celkové spotřeby energie EU připadá na výrobky, na něž se vztahuje tento právní předpis.

Příprava pracovního plánu ukázala, že stále existuje prostor pro výrazné a nákladově efektivní úspory rozšířením oblasti působnosti na nové výrobky spojené se spotřebou energie. Klíčovým poznatkem získaným z provádění posledního pracovního plánu je rovněž to, že využití veškerých výhod této oblasti politiky bude vyžadovat lepší skloubení ambicí a zdrojů, a to jak z hlediska provádění politiky na úrovni EU, tak z hlediska úsilí členských států v oblasti dozoru nad trhem.

2. Odhadované dopady politik

V nejnovější účetní zprávě o dopadu ekodesignu ⁽¹²⁾ se odhaduje, že kumulativní účinek předpisů EU týkajících se ekodesignu a označování energetickými štítky snížil v roce 2020 poptávku po primární energii v EU o 7 % nebo o 1 037 TWh/rok (cca 170 Mt ekvivalentu snížení emisí skleníkových plynů CO₂), a to včetně 16 mld. m³ zemního plynu. Úspory energie se díky současným opatřením v dalších letech výrazně zvýší, zejména díky obratu zásob, přičemž průměr v období 2021–2030 přesáhne 1 500 TWh/rok. Více než 60 % úspor energie v roce 2020 pocházelo z domácností, 24 % z odvětví služeb a 10 % z průmyslu. Předpisy EU přinesly v roce 2020 spotřebitelům energie prospěch ve výši 60 miliard/rok (cca 0,4 % HDP EU) – 210 EUR/rok na domácnost. Ve srovnání s předpokladem, že nedojde ke změně politiky, činily v roce 2020 dodatečné příjmy z podnikání přibližně 21 miliard EUR/rok a očekává se, že do roku 2030 vzrostou na 29 miliard EUR/rok. To odpovídá vytvoření více než 320 000 nových přímých pracovních míst v roce 2020 (430 000 do roku 2030). Tyto odhady vycházejí z úrovně cen energií před nárůstem cen v roce 2021 (další podrobnosti viz pracovní dokument útvarů).

⁽⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (Úř. v.ěst. L 285, 31. října 2009, s. 10).

⁽⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1369 ze dne 4. července 2017, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky a zrušuje směrnice 2010/30/EU (Úř. v.ěst. L 198, 28. července 2017, s. 1).

⁽⁷⁾ KOM(2008) 660 v konečném znění.

⁽⁸⁾ SWD(2012) 434 final.

⁽⁹⁾ COM(2016) 773 final.

⁽¹⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/740 ze dne 25. května 2020 o označování pneumatik s ohledem na palivovou účinnost a jiné parametry, o změně nařízení (EU) 2017/1369 a o zrušení nařízení (ES) č. 1222/2009 (Úř. v.ěst. L 177, 5. června 2020, s. 1).

⁽¹¹⁾ Odhaduje se, že se v roce 2020 v rámci EU-27 prodaly přibližně tři miliardy výrobků, na něž se vztahují tato opatření, z toho 1,5 miliardy zdrojů světla, 880 milionů elektronických výrobků, 350 milionů pneumatik a 240 milionů ostatních výrobků.

⁽¹²⁾ Účetní zpráva o dopadu ekodesignu z roku 2020: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/72143>

Účetní zpráva o dopadu ekodesignu využívá údaje Eurostatu včetně energetických bilancí (nrg_bal_c) a rozčleněné konečné spotřeby energie v domácnostech – množství (nrg_d_hhq).

Nedávná studie Mezinárodní energetické agentury ⁽¹³⁾ ukázala, že v zemích s dlouhodobě zavedenými politikami spotřebovávají zařízení zpravidla o 30 % méně energie, než by tomu bylo v opačném případě. Odhaduje se, že nejdéle zavedené operační programy, jako jsou ty v USA a EU, dokážou snížit celkovou spotřebu elektřiny přibližně o 15 % (což je v případě programu EU přibližně stejný objem jako aktuální celková výroba elektřiny z větrné energie nebo 2–3krát více než energie ze solárních panelů).

Průzkum Eurobarometr ukázal, že převážná většina spotřebitelů v EU (93 %) rozezná energetické štítky a 79 % se jimi při nákupu spotřebičů řídí ⁽¹⁴⁾. Nedávný vědecký výzkum ⁽¹⁵⁾ potvrdil, že štítky rozdělené podle třídy, jako je energetický štítek EU, mají lepší účinek na chování spotřebitele než jiné alternativní návrhy.

3. Současný stav a ponaučení z předchozích pracovních plánů

Přehled zavedených opatření je k dispozici on-line ⁽¹⁶⁾. Od 1. března 2022 jsou nařízení o ekodesignu zavedena pro 29 skupin výrobků, přičemž nařízení o označování energetickými štítky se vztahují na patnáct skupin výrobků. Pro herní konzole a zobrazovací zařízení byly uznány dobrovolné dohody s průmyslem. Starší dohodu týkající se komplexních set-top boxů smluvní strany v roce 2020 ukončily z důvodu klesajícího podílu těchto výrobků na trhu (tyto výrobky i nadále podléhají horizontálním pravidlům pro spotřebu elektrické energie v pohotovostním režimu a ve vypnutém stavu ⁽¹⁷⁾).

Tento pracovní plán je doplněn podrobnými informacemi o stavu pokroku v oblasti priorit a práce, jež byly stanoveny v posledním pracovním plánu na rok 2016 ⁽¹⁸⁾. Bylo dosaženo mnoha úspěchů včetně modernizace energetických štítků pro klíčové spotřební výrobky, ledničky, myčky, televizory a zdroje světla, a přijetí požadavků na ekodesign pro několikero výrobků – od serverů po elektrické motory. Přibližně u 40 % výrobků však modernizace stále probíhá a budou přesunuty do stávajícího plánovacího období. V mnoha oblastech práce se nedospělo k přijetí nových pravidel a byly ukončeny, neboť se Komise rozhodla v práci nepokračovat nebo alespoň pro tuto chvíli nestanovit právní předpisy, a to buď z důvodu, že podrobná šetření ukázala, že potenciál byl menší nebo náročnější na využití, než se původně předpokládalo, nebo proto, že převažovaly jiné priority v kontextu omezeného počtu pracovníků, případně kombinace obojího. Okna, sušáky na ruce, kompresory a rychlovarné konvice – to vše jsou příklady těchto ukončených oblastí práce, které představovaly potenciál, jenž byl omezený nebo náročný na využití, a u nichž nebylo možné v práci s dostupnými administrativními zdroji pokračovat.

Potřeba pravidelného přezkumu a úpravy stávajících pravidel je základní zásadou lepší právní úpravy, aby bylo zajištěno, že pravidla zůstanou relevantní, účinná a vhodná pro daný účel s ohledem na tržní a technologický vývoj. Veškerá nařízení týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky, jakož i rámcové právní předpisy obsahují za účelem uznání této skutečnosti zvláštní ustanovení o změnách se zákonnými lhůtami, které má Komise na to, aby předložila přezkumy nebo přijala revidovaná nařízení. Aby se zabránilo zbytečnému prodloužení, bude Komise od nynějška přijímat jednotlivá opatření pro konkrétní skupiny výrobků, jakmile budou připraveny, ledaže by jí v tom bránily výjimečné okolnosti ⁽¹⁹⁾.

Klíčovým poznatkem ze získaných zkušeností je, že hromadné úsilí potřebné pro tuto snahu o zásadní „údržbu“ nabírá postupem času na důležitosti, neboť se oblast působnosti předpisů rozšiřuje (z hlediska výrobků a druhů požadavků), a že je nutné tuto práci při stanovování priorit lépe zohledňovat. V opačném případě dojde ke zpožděním, která mají významné důsledky, pokud jde o ušlé výhody. To bylo klíčovým zjištěním auditu, který v roce 2019 provedl Evropský účetní dvůr (EÚD) ⁽²⁰⁾. U třech vybraných výrobků bylo v rámci auditu zjištěno, že přípravná fáze trvala osm, sedm a šest let namísto očekávaných tří a půl let. Provádění „údržby“ je tudíž velmi důležitým prvkem pracovního plánu. Komise bude zároveň usilovat o zjednodušení procesu začleněním přezkumných studií do souběžných hodnocení / posouzení dopadů a lépe sladit diskuse na konzultačním fóru s obecným postupem pro zlepšování právní úpravy.

⁽¹³⁾ „Achievements of Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programs: 2021 update“ (Dosažené výsledky v oblasti norem a programů pro označování energetické účinnosti spotřebičů a zařízení štítky: aktualizace z roku 2021“): <https://www.iea-4e.org/projects/eesl-achievements-reports/>

⁽¹⁴⁾ Průzkum Eurobarometr č. 492, květen 2019: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2238>

⁽¹⁵⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127006>

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign_en

⁽¹⁷⁾ Nařízení Komise (ES) č. 1275/2008 ze dne 17. prosince 2008, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/32/ES, pokud jde o požadavky na ekodesign z hlediska spotřeby elektrické energie elektrických a elektronických zařízení určených pro domácnosti a kanceláře v pohotovostním režimu a ve vypnutém stavu (Úř. v.ěst. L 339, 18. prosince 2008, s. 45).

⁽¹⁸⁾ (SWD(2022) 101)

⁽¹⁹⁾ Viz také čl. 16 odst. 4 nařízení (EU) 2017/1369.

⁽²⁰⁾ Zvláštní zpráva č. 01/2020: Opatření EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky: důležitý příspěvek k větší energetické účinnosti, který je však omezoval značnými zpožděními a nedodržováním právních předpisů (Úř. věst. C 18, 20.1.2020, s. 2).

Další klíčovou zkušeností z posledního období je klíčová úloha činnosti v oblasti technické normalizace pro ekodesign a označování energetickými štítky. Rozhodnutí Tribunálu z roku 2018 ⁽²¹⁾, kterým se zrušilo nařízení o označování vysavačů energetickými štítky, ukázalo, že nařízení mohou být náchylná k soudním sporům, pokud vyvstanou pochybnosti o tom, zda podmínky testování reprezentují skutečné podmínky používání. Novější související rozhodnutí ⁽²²⁾ zároveň jasně potvrdilo, že testy musí být rovněž přesné a opakovatelné. Vzhledem k různorodosti technologií a chování spotřebitelů je včasné vypracování harmonizovaných norem a metod, které představují dobrý kompromis mezi těmito kritérii, nedílnou a často obtížnou výzvou náročnou na zdroje. Nová Strategie EU pro normalizaci ⁽²³⁾ navrhuje soubor opatření, jejichž cílem je zajistit, aby byl evropský systém normalizace více funkční a flexibilní, znovu učinit normy ústředním prvkem odolného, zeleného a digitálního jednotného trhu EU a posílit globální úlohu evropského systému normalizace.

4. Priority týkající se konkrétních výrobků v příštích letech

4.1 Přezkumy stávajících opatření

Komise má před koncem roku 2024 předložit či přijmout 38 přezkumů a dalších osm přezkumů v roce 2025. Tyto přezkumy proto bude nutné zahájit s předstihem (viz seznam v pracovním dokumentu útvarů Komise). Tyto přezkumy společně představují významné příležitosti pro další úspory v oblasti energie a účinnosti využívání materiálu: hrubý první odhad naznačuje potenciál dalších úspor ve fázi užívání alespoň ve výši 170 TWh (cca 600 petajoulů (PJ) nebo potřeba tepla pro cca 15 milionů bytových jednotek), který doplňují další výhody související s účinností využívání materiálu / oběhovým hospodářstvím, které však budou také představovat hlavní úsilí a převládat v práci prováděné v rámci aktuálního pracovního plánu.

Komise hodlá upřednostnit práci na přezkumech ve třech hlavních skupinách, a to na základě těchto odůvodnění:

- topná a chladicí zařízení; v souvislosti s renovační vlnou vyzvala Rada Komisi, aby „urychlila probíhající práce na topných a chladicích zařízeních, a to co nejrychlejšími přepracováními energetických štítků“ ⁽²⁴⁾. Tato práce bude vskutku zásadním přispěním k dekarbonizaci budov a akčnímu plánu nulového znečištění ⁽²⁵⁾ v rámci celkových cílů Zelené dohody pro Evropu, neboť tyto výrobky mají největší spotřebu energie ze všech regulovaných výrobků,
- další skupiny výrobků s energetickými štítky na přepracování ⁽²⁶⁾; spotřebitelé musí být při svém rozhodování i nadále schopni důvěřovat energetickému štítku EU coby důležitému a aktuálnímu nástroji; včasné přepracování a aktualizace zbývajících „starých“ energetických štítků je proto důležité a zároveň nezbytné k plnému využití nových prvků, které nabízí registr EPREL,
- provedení některých dalších přezkumů, které představují další výrazný potenciál úspor z hlediska energie či využívání materiálu, které již měly být provedeny, nebo u nichž určité okolnosti naznačují jasnou či naléhavou potřebu přezkumu (např. vodní čerpadla, větráky, externí zdroje napájení).

4.2 Nová opatření zahájená v rámci předchozích pracovních plánů, která mají být dokončena

V předchozích pracovních plánech byly určeny výrobky, pro které se opatření týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky jevila jako nejslibnější, a to na základě studií oblasti působnosti a předběžných odhadů. Některé tyto pracovní oblasti stále probíhají a převádějí se do aktuálního pracovního plánu z důvodu dalších očekávaných výhod.

Práce výrazně pokročila v oblasti posuzování proveditelnosti požadavků na ekodesign a systému označování energetickými štítky pro mobilní telefony a tablety. Požadavky by měly vliv na energetickou účinnost a rovněž na účinnost využívání materiálu (odolnost, opravitelnost, modernizace a recyklace). Očekává se, že nařízení budou přijata před koncem roku 2022.

Práce rovněž značně pokročila v oblasti posuzování proveditelnosti požadavků na ekodesign a označování energetickými štítky pro fotovoltaické moduly, invertory a systémy, včetně možných požadavků na uhlíkovou stopu.

⁽²¹⁾ Rozsudek Tribunálu ze dne 8. listopadu 2018 ve věci T-544/13 RENV.

⁽²²⁾ Rozsudek Tribunálu ze dne 8. prosince 2021 ve věci T-127/19.

⁽²³⁾ COM(2022) 31 final, 2. února 2022.

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf

⁽²⁵⁾ COM(2021) 400 final, 12. května 2021.

⁽²⁶⁾ Sušičky, ventilační jednotky, kuchyňské spotřebiče pro domácnost.

Pokud jde o zobrazovací zařízení, Komise posoudila revizi dobrovolné dohody, kterou navrhli zástupci odvětví, a došla k závěru, že přijetím této revize by nebylo dosaženo cílů uvedených v akčním plánu pro oběhové hospodářství a nelze uznat, že je v souladu s pokyny k samoregulačním⁽²⁷⁾ nástrojům, zejména pokud jde o případné opětovné použití spotřebního materiálu. Jak bylo oznámeno v akčním plánu pro oběhové hospodářství, Komise zahájí přípravu regulačních opatření pro tuto skupinu výrobků.

Komise pokračuje v horizontální práci na produktech IKT, jak bylo oznámeno v pracovním plánu na období 2016–2019, prostřednictvím specializované IKT studie⁽²⁸⁾. První část poskytla důkazy pro přípravnou studii, která byla dokončena před tímto pracovním plánem a týkala se výkonnosti a možných úspor několika skupin produktů IKT⁽²⁹⁾. Druhá část se bude zabývat celkovou spotřebou energie produktů IKT (včetně jejich konektivity a přenosu údajů), účinností využívání materiálu a hledisky chování, a to s ohledem na určení nejúčinnějších způsobů jejich případné regulace. V posouzení by měla být zohledněna rychlost technologického vývoje pro každou kategorii skupiny výrobků.

Současně Komise pokračuje v práci na energeticky inteligentních spotřebičích, aby vytvořila potenciál pro pružnost na straně poptávky v sektoru domácností nebo služeb. Jelikož hlavním problémem určeným v předchozích studiích byla interoperabilita, hodlá Komise podpořit soudržný rozvoj na trhu a dodržování otevřených norem ze strany průmyslu pomocí dobrovolného přístupu⁽³⁰⁾. Tato práce je propojena s několika dalšími oblastmi činnosti a některé z nich budou podrobněji řešeny v připravovaném Akčním plánu digitalizace energetiky⁽³¹⁾.

4.3 Zvláštní úkoly vyžadované podle nařízení o označování pneumatik

Podle nařízení o označování pneumatik je Komise povinna provést řadu zvláštních úkolů, mimo jiné:

- do června 2022 přijmout akt v přenesené pravomoci zavádějící nové informační požadavky na protektorované pneumatiky, bude-li k dispozici vhodná zkušební metoda. Metoda zatím není dostupná, avšak v současné době se pracuje na jejím zavedení. Protektorování pneumatik představuje významný potenciál úspor ropy a ostatních materiálů,
- přijmout akt v přenesené pravomoci týkající se označování oděru pneumatik / kilometrového nájezdu, bude-li k dispozici vhodná zkušební metoda, což přispěje k obecnějšímu opatření akčního plánu pro oběhové hospodářství týkajícího se mikroplastů. Metoda zatím není dostupná, avšak v současné době se pracuje na jejím zavedení,
- koordinovat práce související se sladěním mezilaboratorních zkoušek podle nařízení o označování pneumatik, což má rovněž důležitý dopad na právní předpisy EU v oblasti snižování emisí CO₂ u lehkých a těžkých vozidel. Nejnovější zpráva byla zveřejněna v prosinci 2021⁽³²⁾,
- ačkoliv se s přezkumem nařízení počítá do roku 2025, výrobní odvětví ohlásilo, že bude potřeba jej uspíšit, neboť přepracování stupnic, které původně navrhovala Komise, ale Parlament a Rada jej v posledním přezkumu nezachovaly, je nyní zřetelně potřeba.

4.4 Orientační seznam nových skupin výrobků spojených se spotřebou energie, které mají být zkoumány

Tento pracovní plán byl vypracován v návaznosti na podrobnou přípravnou studii a s prověřením řady potenciálních oblastí úsilí a rozsáhlými konzultacemi s občany a zúčastněnými stranami. Více informací je k dispozici v průvodním dokumentu útvarů.

Seznam 31 nejslibnějších kandidátů pro další práci (včetně výrobků, které již byly v minulosti zkoumány, ale dosud nejsou regulovány) byl určen v přípravné studii. Podle předběžných odhadů představují dohromady tyto výrobky v roce 2030 nové potenciální úspory ve fázi užívání ve výši 1 000 PJ nebo 278 TWh, tj. cca 2 % využití primární energie v EU v roce 2020⁽³³⁾. Odhadovaný potenciál související s energií obsaženou v materiálech je ve stejném řádovém rozsahu (a do značné míry závisí na předpokladech týkajících se oblastí působnosti a přísnosti horizontálních opatření pro odolnost, ale pojí se i s dalšími výhodami). Dopad bude postupem času výraznější díky

⁽²⁷⁾ Doporučení Komise (EU) 2016/2125 ze dne 30. listopadu 2016 o pokynech k samoregulačním opatřením výrobního odvětví podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES (Úř. v.ěst. L 329, 3. prosince 2016, s. 109)

⁽²⁸⁾ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau//product-groups/522/home>

⁽²⁹⁾ Například zařízení pro podnikové sítě, malá zařízení pro domácí a kancelářské sítě, propojení domácího audia a videa.

⁽³⁰⁾ <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>

⁽³¹⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13141-Digitalising-the-energy-sector-EU-action-plan_cs

⁽³²⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_change_environment/standards_tools_and_labels/documents/egla_report_2021_final.pdf

⁽³³⁾ Je třeba poznamenat, že tyto úspory nelze počítat s číselnými údaji uvedenými v pracovním plánu na období 2016–2019 za tentýž rok.

postupnému nahrazování zásob výrobků jednotkami, které budou splňovat nové požadavky. Na základě souboru 31 výrobků byl vypracován užší seznam výrobků (které jsou uvedeny v tabulce níže), u nichž Komise očekává zahájení úvodních výzkumných studií. Upřednostněny byly ty výrobky, které mají největší potenciál pro energetickou účinnost a/nebo účinnost využívání materiálu a zároveň získaly dobré hodnocení v rámci dalších kritérií a u kterých zpětná vazba zúčastněné strany nevyvolala výrazné pochybnosti o šanci na úspěch, jak je uvedeno níže.

Skupina výrobků	Potenciál úspor energie v roce 2030 (související s fází užívání nebo účinností využívání materiálu)	Poznámky ⁽¹⁾
Nízkoteplotní zářiče (radiátory, konvektory atd.)	170 petajoulů (PJ) (fáze užívání)	Největší potenciál úspor energie, důležité pro renovační vlnu / dekarbonizaci budov.
Profesionální pračky	33 PJ (fáze užívání)	Zkoumány v minulosti ⁽²⁾ a nyní považovány za rozvinutější z hlediska pokroku v rámci technické normalizace.
Profesionální myčky nádobí	20 PJ (fáze užívání)	Zkoumány v minulosti ⁽³⁾ a nyní považovány za rozvinutější z hlediska pokroku v rámci technické normalizace.
Univerzální vnější napájecí zdroje (EPS)	12–27 PJ (vestavěné)	Odkaz na iniciativu pro univerzální nabíječky, která bude vypracována v rámci přezkumu stávajícího nařízení o EPS ⁽⁴⁾ .
Nabíječky elektromobilů	11 PJ (fáze užívání)	Po roce 2030 se bude potenciál úspor do roku 2050 zvyšovat, a to téměř o 76 PJ ročně. Proto je rozumné zvážit stanovení požadavků před tím, než budou instalovány velké objemy potenciálně neefektivních nabíječek.

⁽¹⁾ Více informací viz pracovní dokument útvarů Komise.

⁽²⁾ Poprvé byly zmíněny v pracovním plánu na rok 2012.

⁽³⁾ Tamtéž.

⁽⁴⁾ Ačkoli jsou vnější napájecí zdroje již regulovány, „univerzální“ zdroje jsou označovány jako nová skupina výrobků z důvodu relevance a specifičnosti analýzy, která je nutná pro dosažení potřebných kritérií/prvků. Více informací o připravovaném přezkumu viz: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13351-External-power-supplies-ecodesign-&-information-requirements-review-_cs

5. Horizontální aspekty

5.1 Příspěvek k oběhovému hospodářství

Ačkoli je energetická účinnost přirozeně hlavní oblastí zájmu práce týkající se ekodesignu pro výrobky spojené se spotřebou energie, postupem času byly zohledňovány a zahrnuty i jiné aspekty, a to především od vypracování prvního Akčního plánu pro oběhové hospodářství ⁽³⁴⁾. Kromě některých stávajících požadavků na trvanlivost zahrnuje několik opatření přijatých v roce 2019 ⁽³⁵⁾ nové prvky oběhového hospodářství včetně požadavků na opravitelnost, recyklovatelnost, jednoduchost demontáže a opětovné použití na konci životního cyklu (viz např. pracovní dokument útvarů Komise).

V návaznosti na žádost Komise o normalizaci M/543 ⁽³⁶⁾ Evropský výbor pro normalizaci a Evropský výbor pro elektrickou normalizaci (CEN-CENELEC) souběžně dokončily horizontální normy týkající se aspektů účinnosti využívání materiálu pro výrobky spojené se spotřebou energie. Patří sem horizontální normy ⁽³⁷⁾ týkající se trvanlivosti, recyklovatelnosti, schopnosti oprav, opětovného použití, modernizace, recyklovatelných součástí atd. Mohou sloužit jako základ pro vypracování norem týkajících se účinnosti využívání materiálu určitých výrobků spojených se spotřebou energie.

⁽³⁴⁾ COM(2015) 614.

⁽³⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_5895

⁽³⁶⁾ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=564>

⁽³⁷⁾ https://standards.cenelec.eu/dyn/www/f?p=205:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:2240017.25&cs=10B7B067C7107748A52C1C034BB4CFD3

Na základě normy týkající se schopnosti oprav, opětovného použití a modernizace (EN 45554) vypracovalo Společné výzkumné středisko Komise bodový systém oprav. Komise zkoumá potenciál zavedení tohoto systému pro příslušné výrobky, pravděpodobně v podobě údajů na energetickém štítku u konkrétních výrobků, jako jsou chytré telefony a tablety. Tato práce je průlomová a pravděpodobně zlepší zavedené postupy v odvětví na globální úrovni.

Kromě toho se aktuálně přezkoumává metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (viz příloha) s cílem zavést systematictější způsob, jak zahrnout aspekty oběhového hospodářství do vypracovávání přípravných nebo přezkumných studií konkrétních skupin výrobků.

V připravované práci bude i nadále převládat trend většího důrazu na oběhové hospodářství začleněním příslušných požadavků na základě dosud získaných zkušeností, zejména zavedením opatření z roku 2019. Tyto požadavky by podpořilo zlepšení v metodice a možnosti normalizace a měly by přispět k přechodu na nový legislativní rámec pro ekodesign udržitelných výrobků.

Výhledově bude Komise rovněž dále posuzovat možnost a vhodnost zavedení požadavků konkrétněji zaměřených na určité výrobky na základě těchto hledisek:

Klasifikace požadavků	Potenciál úspor energie v roce 2030 (související s užíváním nebo účinností využívání materiálu)
Recyklovaný obsah	160 PJ (obsah materiálu)
Trvanlivost, firmware, software	nejméně 175 – 1 052 PJ (obsah materiálu)
Kritické a vzácné suroviny, které jsou významné z hlediska životního prostředí	vysoký potenciál zdrojů

Požadavky se teoreticky dají uplatnit na všechny výrobky spojené se spotřebou energie. Bude nutné provést specializované přípravné studie, které pomohou určit kategorie výrobků, jež jsou nejvýznamnější z hlediska případných regulačních přístupů.

5.2 Práce v oblasti normalizace

Vymáhání požadavků na ekodesign či označování výrobků na základě jejich příslušných vlastností vyžaduje jasné stanovení toho, jak je definována výkonnost a jakým způsobem ji lze u daného výrobku testovat. Za tímto účelem mohou výrobci pomoci harmonizované technologické normy, které definují vhodné zkušební metody, pokud výrobci tyto metody použijí, aby mohli využít předpokladu shody s cílem prokázat splnění zákonných požadavků. Normalizační práce je zásadní, avšak často opomíjenou součástí provádění politiky. Nedávná zkušenost ukazuje, že je důležité zahájit tuto práci co nejdříve, a to současně s přípravou nových nebo revidovaných nařízení. Žádosti o normalizaci lze vyřídít a přijmout až po přijetí odpovídajících nařízení o ekodesignu či označování energetickými štítky. Jejich rozpracování by mělo být v ideálním případě zahájeno dříve, aby bylo možné je dokončit včas po přijetí nařízení, vzhledem k tomu, že na vypracování samotné normy je obvykle potřeba přibližně 27 měsíců. Celkový proces obvykle trvá výrazně déle, také včetně předchozího přijetí žádosti o normalizaci a následného posuzování a schvalování norem pro odkazování na Úřední věstník. Nejsou-li v okamžiku přijetí předpisů k dispozici harmonizované evropské normy pokrývající všechny relevantní aspekty, musí prováděcí opatření zavést prozatímní metody.

Nové žádosti o normalizaci je třeba vypsát pro většinu, ne-li všechna nová či revidovaná nařízení ve fázi přípravy. V současné době byly žádosti podány nebo rozpracovány pro osvětlení, elektronické displeje, chlazení pro komerční účely a chlazení pro domácnost. Návrhy norem byly vypracovány pro několik dalších skupin výrobků na základě starších pověření.

5.3 Evropský registr výrobků s energetickým označením (EPREL)

Evropský registr výrobků s energetickým označením (EPREL) je databází, kterou vytvořila a provozuje Komise. Od 1. ledna 2019 mají dodavatelé (výrobci, dovozci či zmocnění zástupci) zákonnou povinnost zanášet do registru EPREL veškeré výrobky, které podléhají pravidlům pro označování energetickými štítky, dříve než je uvedou na evropský trh.

V souladu právními předpisy plní registr EPREL tyto účely:

- poskytovat veřejnosti informace o výrobcích uváděných na trh a o jejich energetických štítcích a informační listy výrobků,
- podporovat orgány dozoru nad trhem při plnění jejich úkolů podle právních předpisů týkajících se označování energetickými štítky (a označování pneumatik), včetně vymáhání těchto předpisů,
- poskytovat Komisi aktuální informace o energetické účinnosti výrobků pro přezkum energetických štítků.

V návaznosti na nedávné spuštění „beta verze“ veřejného rozhraní registru EPREL v březnu 2022 ⁽³⁸⁾ budou údaje z registru EPREL rovněž stále více podporovat provádění dalších politik Zelené dohody pro Evropu. Údaje z registru EPREL jsou tak přirozeným výchozím bodem při posuzování toho, které třídy energetických štítků jsou „dvěma nejvyššími významně zastoupenými“ třídami či vyššími třídami pro daný výrobek. Toto kritérium se nyní používá k uvedení několika politik EU do praxe, mimo jiné pokud jde o veřejné pobídky ⁽³⁹⁾, udržitelné investice do soukromého sektoru ⁽⁴⁰⁾, zelené veřejné zakázky ⁽⁴¹⁾ a snížené sazby DPH u některých výrobků označených energetickými štítky, které splňují kritéria pro udělení konkrétního energetického štítku a případně kritéria pro nízké emise částic ⁽⁴²⁾.

Registr EPREL rovněž poskytuje funkce, které dodavatelům a prodejcům usnadňují dodržování předpisů. Dodavatelé si mohou zvolit zabudovaný generátor štítků, který jim na základě uvedených hodnot výkonu a vlastností výrobku poskytne grafickou podobu štítku ve vyhovujícím formátu. Prodejci mohou na registr EPREL odkazovat při vystavování štítků nebo informačních listů výrobků on-line, mimo jiné prostřednictvím aplikačních programovacích rozhraní (API), a tím minimalizovat úsilí při poskytování aktualizovaných, srozumitelných a vícejazyčných informací.

I když se registr EPREL používá, ke splnění výše uvedených cílů je nutné v roce 2022 vyřešit důležité funkce. Patří mezi ně:

- specializovaný internetový portál, který bude fungovat jako jednotné přístupové místo a bude poskytovat občanům, vnitrostátním orgánům, dodavatelům, obchodníkům a tvůrcům politiky cílené informace (2. čtvrtletí / 3. čtvrtletí),
- vylepšení uživatelského rozhraní a nástrojů dostupných pro orgány dozoru nad trhem, aby mohly více zefektivnit své činnosti (3. čtvrtletí),
- změna struktury technické dokumentace, aby se zjednodušila registrace pro dodavatele a usnadnila analýza pro orgány kontrolující dodržování předpisů (1. čtvrtletí až 3. čtvrtletí),
- zahájení provádění revidovaných nařízení pro některé skupiny výrobků a případně přidání nových skupin výrobků (fotovoltaické systémy, chytré telefony / tablety) (4. čtvrtletí).

Kromě toho bude nezbytné zvážit podmínky a způsoby udělení přístupu do registru EPREL nebo k jeho některým funkcím pro hospodářské subjekty a případně orgány z konkrétních třetích zemí, a to zejména těch, které jsou součástí celní unie nebo energetického společenství. Konkrétní způsoby a důsledky těchto zásahů však bude nutné pečlivě analyzovat, připravit a případně zavést, čehož nelze dosáhnout ve velmi krátké době.

5.4 Dozor nad trhem a podpora hospodářských subjektů

Účinný dozor nad trhem je zásadní pro zajištění řádného vymáhání předpisů, pro uskutečnění očekávaných výhod, pro zaručení rovných podmínek pro podniky, pro poskytování spolehlivých informací o výrobku spotřebitelům a pro důvěru občanů, regulačních orgánů i podniků v tento rámec.

⁽³⁸⁾ <https://eprel.ec.europa.eu>

⁽³⁹⁾ Viz čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) 2017/1369.

⁽⁴⁰⁾ Viz taxonomie EU pro udržitelné činnosti a pilotní iniciativa EIF pro záruku udržitelnosti v rámci okna pro malé a střední podniky programu InvestEU.

⁽⁴¹⁾ Viz příloha IV navrhované revize směrnice o energetické účinnosti.

⁽⁴²⁾ Viz nově přidaný bod 22 v příloze III směrnice 2006/112/ES <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14754-2021-INIT/cs/pdf>

Dozor nad trhem spadá do pravomoci členských států, avšak údajů o vymáhání a dodržování předpisů je málo, neboť v současnosti není zavedena oznamovací povinnost. Na základě dostupných důkazů a podle auditu ekodesignu, který v roce 2020 provedl EÚD, se potvrdilo, že nesoulad s právními předpisy je závažným problémem. U projektů dozoru nad trhem financovaných z EU lze běžně pozorovat vysoké dvouciferné procento výrobků, které vykazují problémy v oblasti souladu právních předpisů (jak z formálního, tak z věcného hlediska) ⁽⁴³⁾, tyto problémy avšak zahrnují relativně drobné formální nesoulady, které lze napravit dobrovolným opatřením (např. chybná hodnota v informačním listu výrobku) a nejsou tak závažné jako nesplnění minimálních požadavků na ekodesign. Celkem se odhaduje, že z důvodu nesouladu s právními předpisy dojde ke ztrátě nejméně 10 % potenciálních úspor energie, které přináší ekodesign a označování energetickými štítky, což představuje 15,3 Mtoe primární energie ročně v roce 2020 (nebo 178 TWh) a 6,4 miliardy EUR ročních výdajů spotřebitelů na účty za energii (na základě úrovně cen za energii z roku 2020). To odpovídá 31 Mt CO₂ ekv. dalších emisí ročně a nese to s sebou výrazné ztráty příjmu a pracovních míst v odvětví. Tyto číselné údaje naznačují, že by jakékoliv navýšení skromných zdrojů, které členské státy vynakládají na vnitrostátní dozor nad trhem pro ekodesign a označování energetickými štítky, bylo vysoce nákladově efektivní z hlediska dosažených zisků.

V příštím období Komise posílí svou podporu členských států a přispěje k účinnějšímu a jednotnějšímu dozoru nad trhem v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky. Bude sem patřit:

- trvalé zlepšování nástrojů IT, jako je Informační a komunikační systém pro dozor nad trhem (ICSMS) ⁽⁴⁴⁾ a registr EPREL, a podpora dalších nástrojů, např. těch, které pomáhají řešit problémy související s dozorem nad trhem pro elektronické obchodování a nové dodavatelské řetězce,
- technická a logistická podpora skupin pro správní spolupráci,
- financování společných nebo koordinovaných akcí a kampaní,
- spolupráce s členskými státy na politické úrovni ohledně způsobů, jak zlepšit dozor nad trhem včetně úrovně zdrojů, které mají k dispozici,
- navržení nových právních předpisů, které zlepší dozor nad trhem, a to v rámci navrhovaného nařízení o ekodesignu (viz SPI),
- další příslušné činnosti, které jsou plánovány v rámci pracovního programu Evropské sítě pro soulad výrobků s předpisy (EUPCN) na období 2021–2022, včetně zapojení celních orgánů.

Komise bude úsilí hospodářských subjektů o soulad s předpisy také nadále různými způsoby podporovat, např. zprovozněním funkčních poštovních schránek, kam mohou být zasílány dotazy, společně s konkrétními pokyny, častými dotazy, informacemi o internetových stránkách Komise atd. Rovněž zváží poskytnutí financování z evropských zdrojů, aby zavedla průmyslový nástroj na podporu souladu s předpisy, který posílí proaktivní informační akce a poskytne včasnou a cílenou pomoc, aby dodavatelé a prodejci lépe porozuměli svým povinnostem a mohli je snadněji splnit.

5.5 Mezinárodní aspekty a spolupráce

Opatření politiky EU v oblasti ekodesignu a zejména označování energetickými štítky a související technické normy a zkušební postupy pro regulované výrobky mají značně pozitivní vliv ve třetích zemích daleko za hranicemi EU ⁽⁴⁵⁾.

Na jedné straně několik významných obchodních partnerů EU systematicky uplatňuje pravidla EU v oblasti ekodesignu a/nebo označování štítky v rámci různých vztahů s EU. To se týká zejména EHP, celní unie s Tureckem a energetického společenství. Na druhé straně výrobci v dalších významných exportních zemích musí v každém případě splnit požadavky EU, aby mohli uvést své zboží na trh EU, což může následně motivovat a usnadnit stanovení domácích požadavků, které jsou zcela nebo částečně sladěny s požadavky EU. Zároveň je důležité, že EU v tomto ohledu i nadále splňuje platná pravidla na úrovni Světové obchodní organizace.

⁽⁴³⁾ To byl například případ ledniček zkoumaných v rámci projektu EEPLIANT2 v letech 2018–2019. Předběžné výsledky projektu EEPLIANT3 z listopadu 2021 tuto okolnost v zásadě potvrzují, 75 % zkoumaných výrobků mělo problémy s technickou dokumentací nebo s požadavky na označování on-line. Je však třeba zmínit, že číselné údaje nemusí být zcela vypovídající z důvodu přístupu založeného na riziku, jenž se používá při výběru vzorků.

⁽⁴⁴⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/information-and-communication-system-market-surveillance_en

⁽⁴⁵⁾ Study on Impacts of the EU's Ecodesign and Energy/Tyre Labelling Legislation on Third Jurisdictions, Waide et al (Studie dopadů právních předpisů EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky / označování pneumatik na třetí země), https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/201404_ieel_third_jurisdictions.pdf

Mezinárodní spolupráce v oblasti účinnosti výrobků do určité míry rovněž ovlivňuje rychlost a řízení rozvoje programů po celém světě. Některé třetí země považují za výhodné uplatňovat podobné nebo stejné požadavky, aby těžily z výhod velkého množství již investované práce do vypracování právních předpisů EU. Zároveň EU zdaleka není průkopníkem ve všech směrech či výrobcích, a tudíž může rovněž těžit z úsilí druhých a poučit se z něj. Sbližování právních předpisů může rovněž zmírnit náklady na dodržování a posuzování shody, kterým čelí evropské společnosti působící jak na významných exportních trzích, tak na trhu EU. Komise bude i nadále podporovat dobře zavedená mezinárodní mnohostranná fóra výrobkové politiky, jako je program Mezinárodní energetické agentury (IEA) v oblasti technologické spolupráce zaměřený na energeticky účinná zařízení pro konečné uživatele ⁽⁴⁶⁾ a iniciativa pro zavedení vysoce účinných spotřebičů a zařízení ⁽⁴⁷⁾, a podílet se na nich, aby tyto vzájemně prospěšné výměny prosazovala. Rovněž bude usilovat o dvoustrannou spolupráci, aby bylo urychleno zavádění osvědčených postupů v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky v partnerských zemích a dále posíleno sbližování právních předpisů na globální úrovni.

6. Závěr

Program EU pro ekodesign a označování energetickými štítky je jedním z největších a nejdéle zavedených programů pro spotřebiče na světě, který využívá sílu jednotného trhu v EU i v zahraničí ve prospěch spotřebitelů, podniků a životního prostředí.

Ekodesign / označování energetickými štítky poskytuje zásadní a stále větší přínos pro cíle Zelené dohody pro Evropu a balíčku Fitfor55 a pro spotřebitele, kteří čelí vysokým cenám za energii, jejichž účty by jinak byly mnohem vyšší: očekává se, že na úrovni dnešních cen ušetří stávající politika uživatelům energie v EU výdaje ve výši 250 EUR miliard/rok.

Investice do sledování a posilování tohoto programu, aby lépe vyhovoval ambicím a zdrojům, je rovněž investicí do větší odolnosti EU, která lépe odolá budoucím krizím v cenách energií a výzvám v oblasti zabezpečení dodávek vzhledem k závislosti EU na dovozu fosilních paliv. Větší zaměření na účinnost využívání materiálu, např. na recyklovatelnost, rovněž přispívá k větší odolnosti dodavatelského řetězce v EU.

Posílení mezinárodní spolupráce na mnohostranné i dvoustranné úrovni je nezbytné pro urychlené zavedení programů v oblasti energetické účinnosti výrobků na celém světě a může rovněž zlepšit sbližování právních předpisů ve prospěch EU a partnerských zemí.

Evropský registr výrobků s energetickým označením (EPREL) poskytuje nebývalou tržní transparentnost a otevírá nové možnosti zapojení spotřebitelů v EU a posílení jejich postavení. Postupně se také stane praktickým nástrojem pro uvedení nedávno zavedených podmínek týkajících se účinnosti výrobků v jiných politikách EU do praxe (zelená taxonomie, zelené veřejné zakázky podle směrnice o energetické účinnosti, veřejné pobídky, směrnice o DPH).

Tato oblast politiky stále představuje výrazný potenciál pro další, velmi nákladově efektivní výhody pro spotřebitele v EU, pro snížení znečištění ovzduší a pro energetické úspory / úspory CO₂, které by jinak musely být dosahovány v rámci jiných politik na úrovni EU nebo na vnitrostátní úrovni. Včasné revize aktuálních předpisů, podpora správného uplatňování/vymáhání, vývoj registru EPREL a zkoumání regulace nových výrobků spojených se spotřebou energie však vyžadují značné úsilí.

Komise proto v souvislosti s balíčkem politiky udržitelných výrobků jasně naznačila potřebu výrazně posílit přidělené zdroje na zavedení politiky v oblasti ekodesignu v rámci ambicióznější politiky udržitelných výrobků a vyzývá členské státy, aby učinily totéž, pokud jde o úsilí v oblasti vnitrostátního dozoru nad trhem.

⁽⁴⁶⁾ <https://www.iea-4e.org/>

⁽⁴⁷⁾ <https://www.superefficient.org/>

PŘÍLOHA

Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie

Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie byla vypracována za účelem udělení provozních pokynů Evropské komisi a zhotovitelům, aby jim byla poskytnuta technická pomoc při vypracování přípravné studie pro ekodesign výrobků. Úplné znění zpráv k metodice a vzor výpočtu jsou dostupné on-line ⁽¹⁾. Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie se s přičiněním zúčastněných stran v průběhu času vyvíjela. Administrativní a právní fáze, které navazují na přípravnou studii, nejsou v metodice pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie zahrnuty. Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie je však navržena tak, aby její výsledky mohly být zahrnuty do posouzení dopadu vypracovaného Evropskou komisí.

Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie se skládá ze sedmi úkolů. První čtyři úkoly mají shromáždit údaje a provést počáteční analýzu. Patří sem:

- úkol 1 – oblast působnosti (definice výrobku, normy a právní předpisy),
- úkol 2 – trhy (hospodářská a tržní analýza, včetně objemů a cen),
- úkol 3 – uživatelé (poptávka po výrobku, chování spotřebitelů a místní infrastruktura),
- úkol 4 – technologie (nabídka výrobků, včetně nejlepší dostupné technologie a dosud nedostupné nejlepší technologie),

Kromě poskytnutí podnětů pro úkoly 5 až 7 mají úkoly 1 až 4 další účel, a to budování kapacit. Zprávy z úkolů 1 až 4 poskytují tvůrcům politiky a zúčastněným stranám souvislosti, aby navzájem porozuměli svým problémům a účastnili se dialogu.

- úkol 5 – životní prostředí a ekonomika (hodnocení životního cyklu základního scénáře ⁽²⁾ a náklady během životního cyklu),
- úkol 6 – možnosti návrhu (potenciál zlepšení),
- úkol 7 – scénáře (analýza politiky, scénářů, dopadu a citlivosti).

Úkoly 5 až 7 mají obsahovat analýzu toho, zda by pro příslušný výrobek spojený se spotřebou energie měly být stanoveny požadavky na ekodesign, a pokud ano, jaké požadavky to jsou. V úkole 5 se „základní scénář“ určí shrnutím výsledků úkolů 1 až 4. Základní scénář je vědomou abstrakcí reality a referenčním bodem pro posouzení potenciálu zlepšení a pro analýzu politiky, scénářů, dopadu a citlivosti.

Možnosti návrhu, důsledky jejich nákladů během spotřebního životního cyklu, jejich environmentální náklady a přínosy, řešení s nejnižšími náklady životního cyklu (LLCC) a nejlepší dostupná technologie jsou stanoveny v úkole 6. Nejlepší dostupná technologie uvádí spíše než povinné minimální požadavky střednědobý cíl, který by mohl být vhodný pro propagační opatření. Dosud nedostupná nejlepší technologie uvádí dlouhodobé možnosti a pomáhá vymezit přesnou oblast působnosti a definici možných opatření.

V rámci úkolu 7 se shromažďují výsledky předchozích úkolů s cílem prozkoumat vhodné prostředky politiky k využití potenciálu zlepšení. Vytváří scénáře s předpověďmi do roku 2050 a vyčísľuje dosažitelná zlepšení ve srovnání se scénářem bez opatření. Výsledky jsou porovnány s cíli EU a se společenskými náklady na dosažení prospěchu jiným způsobem. Jsou provedeny odhady dopadů na spotřebitele (kupní síla, společenské náklady) a průmysl (úroveň zaměstnanosti, ziskovosti, konkurenceschopnosti, investic), které výslovně popisují a vyčísľují typický cyklus návrhu ve výrobním odvětví. Spolehlivost výsledků se zkoumá pomocí analýzy citlivosti hlavních parametrů.

Pro platnost posouzení a přidanou hodnotu legislativních návrhů, které z této metodiky vyplývají, je důležité, aby byla metodika aktualizována. Aktuální metodika se postupem času vyvíjela díky pravidelným přezkumům, které zahrnovaly podněty od zúčastněných stran, což vedlo k pravidelným úpravám.

⁽¹⁾ Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie – MEERP 2011 – zpráva k metodice – část 1: metody, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26525>, Metodika pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie – MEERP 2011 – zpráva k metodice – část 2: environmentální politika a údaje, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26526>, vzor výpočtů podle nástroje EcoReport: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/5308/attachments/1/translations>

⁽²⁾ Je nutné zvolit jeden nebo více běžných výrobků či reprezentativní kategorií výrobků jako „základní scénář“ pro celou EU-27.

Aktuální verze metodiky pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie se používá od roku 2013 ⁽³⁾ a aktuální verze 3.06 nástroje Ecoreport se používá od roku 2014 ⁽⁴⁾. V současné době probíhá přezkum, který v případě potřeby aktualizuje údaje použité v analýze a zajistí, aby zůstala vhodná pro daný účel, a to v souladu s nedávným vývojem politiky. Přezkum provádí Společné výzkumné středisko a podrobnosti o probíhajícím postupu a o zapojení zúčastněných stran budou zveřejněny ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ SWD(2012) 434 final: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/9952/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>

⁽⁴⁾ Studie o účinnosti využívání materiálu pro metodiku pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (zveřejněna v prosinci 2013) je k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/sustainable-product-policy-ecodesign_en, nástroj Ecoreport: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/5308/attachments/1/translations>

⁽⁵⁾ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/521/home>

IV

(Informace)

INFORMACE ORGÁNŮ, INSTITUCÍ A JINÝCH SUBJEKTŮ EVROPSKÉ UNIE

EVROPSKÁ KOMISE

Směnné kurzy vůči euru ⁽¹⁾

3. května 2022

(2022/C 182/02)

1 euro =

měna			směnný kurz		
USD	americký dolar	1,0556	CAD	kanadský dolar	1,3570
JPY	japonský jen	137,06	HKD	hongkongský dolar	8,2838
DKK	dánská koruna	7,4403	NZD	novozélandský dolar	1,6366
GBP	britská libra	0,84130	SGD	singapurský dolar	1,4605
SEK	švédská koruna	10,3978	KRW	jihokorejský won	1 335,64
CHF	švýcarský frank	1,0272	ZAR	jihoafrický rand	16,8303
ISK	islandská koruna	137,60	CNY	čínský juan	6,9759
NOK	norská koruna	9,9090	HRK	chorvatská kuna	7,5555
BGN	bulharský lev	1,9558	IDR	indonéská rupie	15 288,47
CZK	česká koruna	24,662	MYR	malajsijský ringgit	4,5956
HUF	maďarský forint	382,15	PHP	filipínské peso	55,455
PLN	polský zlotý	4,6925	RUB	ruský rubl	
RON	rumunský lei	4,9475	THB	thajský baht	36,387
TRY	turecká lira	15,6941	BRL	brazilský real	5,3143
AUD	australský dolar	1,4825	MXN	mexické peso	21,5025
			INR	indická rupie	80,8420

⁽¹⁾ Zdroj: referenční směnné kurzy jsou publikovány ECB.

ÚČETNÍ DVŮR

Stanovisko č. 1/2022

(podle čl. 287 odst. 4 Smlouvy o fungování EU)

k návrhu nařízení o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací předloženému Komisi

(2022/C 182/03)

Evropský účetní dvůr zveřejnil své stanovisko č. 1/2022 (podle čl. 287 odst. 4 Smlouvy o fungování EU) k návrhu nařízení o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací předloženému Komisi.

Stanovisko je k dispozici přímo k nahlédnutí či stažení na internetové stránce Evropského účetního dvora:

<https://www.eca.europa.eu/cs/Pages/DocItem.aspx?did=61068>

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů ke dvěma návrhům rozhodnutí Rady, kterými se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly a ratifikovaly druhý dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o posílení spolupráci a zpřístupňování elektronických důkazů

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na internetových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu.)

(2022/C 182/04)

Dne 25. listopadu 2021 přijala Komise dva návrhy rozhodnutí Rady podle článku 16, čl. 82 odst. 1 a čl. 218 odst. 5 a 6 Smlouvy o fungování Evropské unie, z nichž jeden zmocňuje členské státy v zájmu Evropské unie k podpisu a druhý k ratifikaci druhého dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě o počítačové kriminalitě. V příloze návrhů jsou uvedeny směrnice Rady týkající se výhrad, prohlášení a sdělení při podpisu a ratifikaci protokolu.

Vyšetřování a stíhání trestné činnosti je legitimním cílem a mezinárodní spolupráce včetně výměny informací je důležitější než kdy jindy. Jak evropský inspektor ochrany údajů tvrdí již dlouho, EU potřebuje udržitelná ujednání pro sdílení osobních údajů s třetími zeměmi pro účely prosazování práva, která budou plně slučitelná se Smlouvami o Evropské unii a Listinou základních práv. I při vyšetřování vnitrostátních případů se donucovací orgány stále častěji nacházejí v „přeshraničních situacích“, jelikož informace jsou uchovávány elektronicky ve třetí zemi. Rostoucí objem žádostí a velká proměnlivost digitálních informací vyvíjejí tlak na stávající modely spolupráce, např. smlouvy o vzájemné právní pomoci. Evropský inspektor ochrany údajů si je vědom toho, že příslušné orgány při získávání údajů pro účely vyšetřování závodí s časem, a podporuje úsilí o vytvoření nových modelů spolupráce, a to i v kontextu spolupráce se třetími zeměmi.

Cílem protokolu je zlepšit tradiční způsoby spolupráce a obsahuje ustanovení k posílení přímé spolupráce mezi donucovacími orgány a poskytovateli služeb v přeshraničním kontextu. Protokol by zejména posílil spolupráci v oblasti počítačové kriminality a shromažďování důkazů v elektronické formě o trestném činu pro účely konkrétních vyšetřování trestných činů nebo trestních řízení.

Evropský inspektor ochrany údajů uznává, že v mnohostranné mezinárodní dohodě není možné v plném rozsahu uplatňovat terminologii a definice práva EU, zdůrazňuje však, že v zájmu plného souladu s právem EU je třeba zajistit odpovídající záruky ochrany údajů fyzických osob.

Zásady ochrany údajů včetně spravedlnosti, přesnosti a relevantnosti informací, nezávislého dohledu a individuálních práv jednotlivých osob jsou pro veřejné orgány stejně důležité jako pro soukromé společnosti. Tyto základní zásady jsou o to důležitější, že údaje potřebné pro vyšetřování trestných činů jsou citlivé.

Cílem tohoto stanoviska je poskytnout orgánům EU objektivní analýzu a konstruktivní doporučení v souvislosti s tím, že Rada posuzuje návrhy Komise na podpis a ratifikaci protokolu, a před tím, než bude Evropský parlament vyzván, aby udělil svůj souhlas s uzavřením protokolu.

Evropský inspektor ochrany údajů vítá skutečnost, že do konečného znění protokolu nebylo zahrnuto žádné ustanovení o přímém přístupu donucovacích orgánů k údajům. Vítá rovněž skutečnost, že protokol obsahuje zvláštní článek o ochraně osobních údajů. Evropský inspektor ochrany údajů kromě toho pozitivně hodnotí řadu záruk, které byly do protokolu zahrnuty.

Evropský inspektor ochrany údajů si je vědom toho, že se potvrzuje, že zastřešující dohoda mezi EU a USA by se vztahovala na předávání údajů z EU do Spojených států amerických v rámci ustanovení protokolu týkajících se spolupráce mezi orgány. Evropský inspektor ochrany údajů tohoto výsledku lituje.

Bude-li přijato rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Unie protokol podepsaly a ratifikovaly, evropský inspektor ochrany údajů vítá návrhy Komise, aby členské státy učinily v zájmu Unie prohlášení, oznámení a sdělení podle čl. 7 odst. 2 písm. b), odst. 5 písm. a) a e) protokolu. Tyto návrhy zajišťují, aby poskytovatelé služeb v Unii mohli být požádáni o předání osobních údajů pouze na základě příkazů vydaných v dožadující třetí zemi, která je smluvní stranou protokolu, žalobcem nebo jiným justičním orgánem nebo pod jejich dohledem nebo pod nezávislým dohledem a kontrolou příslušného orgánu v dožádaném členském státě.

Evropský inspektor ochrany údajů pozitivně hodnotí také návrh, aby členské státy učinily prohlášení podle čl. 8 odst. 4 protokolu (o spolupráci mezi příslušnými orgány při provádění předávacích příkazů k předložení informací o účastníkovi a provozních údajů) s cílem zajistit, že k provedení příkazů podle tohoto ustanovení jsou vyžadovány další podpůrné informace.

Kromě toho má evropský inspektor ochrany údajů následující doporučení týkající se budoucích rozhodnutí Rady, pokud by byl protokol v zájmu Unie podepsán a ratifikován členskými státy:

- některé údaje obsažené v kategorii informací o účastníkovi ve smyslu Úmluvy o počítačové kriminalitě mohou být podle práva EU považovány za provozní údaje, které představují závažný zásah do základních práv subjektu údajů a přístup k nim může být odůvodněn pouze bojem proti závažné trestné činnosti. Evropský inspektor ochrany údajů proto doporučuje členským státům, aby si na rozdíl od návrhu Komise vyhradily právo neuplatňovat článek 7 protokolu o zpřístupnění informací o účastníkovi poskytovateli služeb přímo příslušným orgánům jiné země na určité druhy přístupových čísel podle čl. 7 odst. 9 písm. b),
- členské státy by měly určit podle čl. 7 odst. 5 písm. e) protokolu justiční nebo jiný nezávislý orgán,
- mělo by být vyjasněno navrhované sdělení členských států orgánům Spojených států amerických v době podpisu nebo při uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo listiny o schválení v souvislosti se zastřešující dohodou mezi EU a USA,
- navrhované posouzení ve vztahu k jiným dohodám nebo ujednáním podle čl. 14 odst. 1 písm. c) protokolu, které by mohly nahradit ustanovení protokolu o ochraně údajů (článek 14), by mělo být změněno.

1. ÚVOD A ZÁKLADNÍ INFORMACE

1. V červnu 2017 schválil Výbor Rady Evropy k Úmluvě o počítačové kriminalitě mandát k přípravě druhého dodatkového protokolu k Úmluvě o počítačové kriminalitě na období od září 2017 do prosince 2019 ⁽¹⁾.
2. Dne 5. února 2019 přijala Komise doporučení ⁽²⁾ pro rozhodnutí Rady, kterým se Komise zmocňuje k účasti jménem Evropské unie na jednání o druhém dodatkovém protokolu (dále jen „protokol“) ⁽³⁾ k Úmluvě Rady Evropy o posílení mezinárodní spolupráce v oblasti počítačové kriminality a elektronických důkazů (dále jen „Úmluva o počítačové kriminalitě“) (CETS č. 185) ⁽⁴⁾.
3. Evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ) přijal stanovisko k doporučení dne 2. dubna 2019 ⁽⁵⁾. Rozhodnutím ze dne 6. června 2019 zmocnila Rada Evropské unie Komisi, aby se jménem Evropské unie účastnila jednání o protokolu ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ <https://rm.coe.int/t-cy-terms-of-reference-protocol/1680a03690>

⁽²⁾ Doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k účasti na jednání o druhém dodatkovém protokolu k Úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě (CETS č. 185), COM(2019) 71 final.

⁽³⁾ <https://rm.coe.int/1680a49dab> (prozatímní znění schválené Výborem ministrů).

⁽⁴⁾ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680081561>

⁽⁵⁾ Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů 3/2019 k účasti na jednání za účelem přijetí druhého dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě o počítačové kriminalitě ze dne 2. dubna 2019.

⁽⁶⁾ Rozhodnutí Rady přijaté dne 6. června 2019, kterým se Evropská komise zmocňuje, aby se jménem Evropské unie účastnila jednání o druhém dodatkovém protokolu k Úmluvě Rady Evropy o počítačové kriminalitě (CETS č. 185).

4. Výbor k Úmluvě o počítačové kriminalitě prodloužil mandát dvakrát, nejprve do prosince 2020 a poté do května 2021. Protokol vypracoval Výbor k Úmluvě o počítačové kriminalitě (T-CY) v období od září 2017 do května 2021. V tomto období se konalo více než devadesát plenárních zasedání k přípravě protokolu a zasedání přípravné skupiny a podskupin pro přípravu protokolu Výboru k Úmluvě o počítačové kriminalitě (T-CY), jakož i šest kol konzultací se zúčastněnými stranami.
5. Evropský sbor pro ochranu osobních údajů přispěl k veřejným konzultacím o návrhu protokolu ve dnech 13. listopadu 2019, 2. února 2021 a 4. května 2021 ⁽⁷⁾.
6. Evropský parlament uznal potřebu dokončit práci na protokolu ve svém usnesení z roku 2021 o Strategii kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu ⁽⁸⁾.
7. Dne 17. listopadu 2021 přijal protokol Výbor ministrů Rady Evropy. Měl by být otevřen k podpisu v květnu 2022. Změny protokolu proto mohou být navrženy pouze jednou ze smluvních stran protokolu a přijaty Výborem ministrů. Aby změny vstoupily v platnost, vyžaduje protokol přijetí všemi smluvními stranami ⁽⁹⁾.
8. Evropská unie se nemůže stát smluvní stranou protokolu, neboť protokol i Úmluva o počítačové kriminalitě jsou otevřeny pouze státům ⁽¹⁰⁾.
9. Dne 25. listopadu 2021 přijala Komise dva návrhy rozhodnutí Rady podle článku 16, čl. 82 odst. 1 a čl. 218 odst. 5 a 6 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) ⁽¹¹⁾.
10. Podle těchto návrhů ⁽¹²⁾ spadá protokol do oblasti, na kterou se do značné míry vztahují společná pravidla ve smyslu čl. 3 odst. 2 SFEU. Komise se těmito návrhy snaží získat dvě rozhodnutí Rady, kterými se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly a ratifikovaly protokol. K oběma návrhům je připojena příloha (dále jen „příloha“), která obsahuje pokyny pro členské státy, pokud jde o výhrady, prohlášení, oznámení nebo sdělení a další úvahy, které je třeba učinit při podpisu a ratifikaci protokolu v zájmu Evropské unie. Návrh týkající se ratifikace je rovněž doplněn zněním protokolu v příloze.

⁽⁷⁾ „Příspěvek Evropského sboru pro ochranu údajů ke konzultaci o návrhu druhého dodatkového protokolu k Úmluvě Rady Evropy o počítačové kriminalitě (Budapešťská úmluva) ze dne 13. listopadu 2019“; „stanovisko 02/201 k novému návrhu ustanovení druhého dodatkového protokolu k Úmluvě Rady Evropy o počítačové kriminalitě (Budapešťská úmluva) ve znění přijatém dne 2. února 2021“; „příspěvek Evropského sboru pro ochranu údajů k 6. kolu konzultací o návrhu druhého dodatkového protokolu k Budapešťské úmluvě Rady Evropy o počítačové kriminalitě ze dne 4. května 2021“.

⁽⁸⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. června 2021 o Strategii kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu.

⁽⁹⁾ Článek 21 protokolu.

⁽¹⁰⁾ 10. bod odůvodnění návrhů rozhodnutí Rady, kterými se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly a ratifikovaly druhý dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o posílené spolupráci a zpřístupňování elektronických důkazů.

⁽¹¹⁾ Návrh rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly druhý dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o posílené spolupráci a zpřístupňování elektronických důkazů (KOM(2021)718 final).

Návrh rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie ratifikovaly druhý dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o posílené spolupráci a zpřístupňování elektronických důkazů (KOM(2021)719 final). Podle 14. a 15. bodu odůvodnění návrhu týkajícího se podpisu a 13. a 14. bodu odůvodnění návrhu týkajícího se ratifikace má Irsko možnost účastnit se přijímání a používání tohoto rozhodnutí a Dánsko se neúčastní přijímání tohoto rozhodnutí a toto rozhodnutí pro ně není závazné ani použitelné.

⁽¹²⁾ 3. bod odůvodnění návrhů.

11. Aby mohla být dohoda uzavřena, měla by Rada, pokud se rozhodne zmocnit členské státy v zájmu Unie k jejímu podpisu členskými státy, přijmout rozhodnutí, kterým se členské státy zmocňují, aby dohodu v zájmu Unie ratifikovaly, a to po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. Protokol vstupuje v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců po dni, ke kterému vyjádřilo pět smluvních stran Úmluvy o počítačové kriminalitě svůj souhlas s tím, že budou tímto protokolem vázány, v souladu s ustanoveními čl. 16 odst. 1 a 2 protokolu ⁽¹³⁾.
12. Evropský inspektor ochrany údajů byl po přijetí obou návrhů Evropskou komisí konzultován v souladu s čl. 42 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725 ⁽¹⁴⁾. Odkaz na toto stanovisko je uveden v 12. a 13. bodě odůvodnění návrhů týkajících se ratifikace a podpisu protokolu. Evropský inspektor ochrany údajů považuje za nezbytné zdůraznit, že tímto stanoviskem nejsou dotčeny případné další připomínky, které by evropský inspektor ochrany údajů mohl později mít na základě dalších dostupných informací.

7. ZÁVĚRY

129. S ohledem na šíření počítačové kriminality a rostoucí význam elektronických důkazů pro vyšetřování trestných činů a s ohledem na složitost získávání těchto důkazů v případech, kdy nespadají do pravomoci členských států, evropský inspektor ochrany údajů chápe, že donucovací orgány musí rychle a účinně získávat elektronické důkazy, aby mohly účinně bojovat proti trestné činnosti.
130. Evropský inspektor ochrany údajů je proto pro nalezení mezinárodní reakce s vhodnými zárukami na stávající problémy v této souvislosti.
131. Cílem protokolu je zlepšit tradiční způsoby spolupráce a zajistit přímou přeshraniční spolupráci mezi donucovacími orgány a poskytovateli služeb. Neobsahuje ustanovení o přímém přístupu donucovacích orgánů k údajům, což evropský inspektor ochrany údajů vítá.
132. Evropský inspektor ochrany údajů uznává, že v mnohostranné mezinárodní dohodě není možné v plném rozsahu uplatňovat terminologii a definice práva EU, zdůrazňuje však, že v zájmu plného souladu s právem EU je třeba zajistit odpovídající záruky ochrany údajů fyzických osob.
133. Evropský inspektor ochrany údajů je spokojen s tím, že protokol obsahuje zvláštní článek o ochraně osobních údajů. Pozitivně hodnotí také řadu záruk, které byly do protokolu zahrnuty.
134. Evropský inspektor ochrany údajů si je vědom toho, že se potvrzuje, že zastřešující dohoda by se vztahovala na předávání údajů z EU do Spojených států amerických v rámci ustanovení protokolu týkajících se spolupráce mezi orgány. Evropský inspektor ochrany údajů tohoto výsledku lituje.
135. Bude-li přijato rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Unie protokol podepsaly a ratifikovaly, evropský inspektor ochrany údajů vítá návrhy Komise, aby členské státy učinily v zájmu Unie prohlášení, oznámení a sdělení podle čl. 7 odst. 2 písm. b), odst. 5 písm. a) a e) protokolu. Tyto návrhy zajišťují, aby poskytovatelé služeb v Unii mohli být požádáni o předání osobních údajů pouze na základě příkazů vydaných v dožadující třetí zemi, která je smluvní stranou protokolu, žalobcem nebo jiným justičním orgánem nebo pod jejich dohledem nebo pod nezávislým dohledem a kontrolou příslušného orgánu v dožádaném členském státě.

⁽¹³⁾ Čl. 16 odst. 1. „[...] [Strany úmluvy] mohou vyjádřit svůj souhlas s tím, aby byly vázány buď prostřednictvím:

a. podpisu bez výhrady ratifikace, přijetí nebo schválení; nebo
b. podpisu s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení, s následnou ratifikací, přijetím nebo schválením“.

2. Ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo listiny o schválení se uloží u generálního tajemníka Rady Evropy.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39.

136. Pozitivně hodnotí také návrh, aby členské státy učinily prohlášení podle čl. 8 odst. 4 protokolu (o spolupráci mezi příslušnými orgány při provádění předávacích příkazů k předložení informací o účastníkovi a provozních údajů) s cílem zajistit, že k provedení příkazů podle tohoto ustanovení jsou vyžadovány další podpůrné informace.
137. Evropský inspektor ochrany údajů má v souvislosti s budoucími rozhodnutími Rady následující doporučení, pokud by byl protokol v zájmu Unie podepsán a ratifikován členskými státy:
- některé údaje obsažené v kategorii informací o účastníkovi ve smyslu Úmluvy o počítačové kriminalitě mohou být podle práva EU považovány za provozní údaje, které představují závažný zásah do základních práv subjektu údajů a přístup k nim může být odůvodněn pouze bojem proti závažné trestné činnosti. Evropský inspektor ochrany údajů proto doporučuje členským státům, aby si na rozdíl od návrhů Komise vyhradily právo neuplatňovat článek 7 protokolu o zpřístupnění informací o účastníkovi poskytovateli služeb přímo příslušným orgánům jiné země na určité druhy přístupových čísel podle čl. 7 odst. 9 písm. b),
 - členské státy by měly určit podle čl. 7 odst. 5 písm. e) protokolu justiční nebo jiný nezávislý orgán,
 - mělo by být vyjasněno navrhované sdělení členských států orgánům Spojených států amerických v době podpisu nebo při uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo listiny o schválení v souvislosti se zastřešující dohodou mezi EU a USA,
 - navrhované posouzení ve vztahu k jiným dohodám nebo ujednáním podle čl. 14 odst. 1 písm. c) protokolu, které by mohly nahradit ustanovení protokolu o ochraně údajů (článek 14), by mělo být změněno.
138. Evropský inspektor ochrany údajů konečně zdůrazňuje, že žalobce členského státu, a tudíž i Úřad evropského veřejného žalobce, by měl mít možnost předložit příkaz nebo předat údaje na základě příkazu jiné smluvní strany podle článku 8 pouze tehdy, je-li zjištěno, že tento příkaz podléhá přezkumu justičním orgánem nebo nezávislým orgánem ve smyslu judikatury Soudního dvora Evropské unie.
139. Evropský inspektor ochrany údajů je i nadále k dispozici Komisi, Radě i Evropskému parlamentu a je připraven jim poskytnout další doporučení v dalších fázích tohoto procesu. Tímto stanoviskem nejsou dotčeny případné další připomínky, které evropský inspektor ochrany údajů vznese v pozdější fázi na základě dalších dostupných informací.

V Bruselu dne 20. ledna 2022

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI

V

(Oznámení)

JINÉ AKTY

EVROPSKÁ KOMISE

Zveřejnění žádosti o zápis názvu podle čl. 50 odst. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin

(2022/C 182/05)

Tímto zveřejněním se přiznává právo podat proti žádosti námitku podle článku 51 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ⁽¹⁾ do tří měsíců ode dne tohoto zveřejnění.

JEDNOTNÝ DOKUMENT

„Alubia de Anguiano“

EU č.: PDO-ES-02642 – 14.10.2020

CHOP (X) CHZO ()

1. **Název**

„Alubia de Anguiano“

2. **Členský stát nebo třetí země**

Španělsko

3. **Popis zemědělského produktu nebo potraviny**3.1. *Druh produktu*

Třída 1.6 Ovoce, zelenina a obiloviny v nezměněném stavu nebo zpracované

3.2. *Popis produktu, k němuž se vztahuje název uvedený v bodě 1*

Produkt, na který se vztahuje chráněné označení původu „Alubia de Anguiano“, sestává ze suchých, vyloupaných semen druhu *Phaseolus vulgaris* L. z čeledi bobovitých (*Fabaceae*), což je popínavá odrůda spojovaná s tyčkovým fazolem „El Encinar“, produkovaná a balená v obci Anguiano.

Kultivar „El Encinar“ byl vyšlechtěn z řady místních ekotypů vybíraných po staletí zemědělci, kteří se snažili zvýšit produktivitu a kvalitativní vlastnosti. Jeho růstová forma je neurčitá s dlouhými internodii, a proto je třeba upevnění k tyčkám, aby se správně vyvíjel. Jeho vegetační cyklus je v rozsahu od 120 do 180 dnů.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 343, 14.12.2012, s. 1.

„Alubia de Anguiano“ je luštěnina s těmito vlastnostmi: středně velká, oválná, nachové nebo vínové barvy, se slabým leskem a nízkou saturací, s tenkou slupkou, nízkým obsahem kyseliny šťavelové (přibližně 625 mg/kg) a vysokým procentním podílem (minimálně 95 %) vody absorbované během namočení před vařením. Výsledkem jsou měkčí fazole a kratší doba vaření, což z ní činí vysoce kvalitní kulinářský produkt.

Velikost	střední
Šířka	5,80 mm ± 0,5 mm
Délka	10,95 mm ± 1 mm
Tloušťka	5,10 mm ± 0,5 mm
Hmotnost 100 semen (g)	38,36 ± 1,19
Měrná hmotnost g/cm ³	1,37 ± 0,03
Tvrdost (zkouška tlakem) (N/mm ²)	0,58 ± 0,10
Procentní podíl absorpce vody	≥ 98 ± 3,29
Tvrdost po namáčení (zkouška tlakem) (N/mm ²)	0,07 ± 0,02
Tvrdost (zkouška propíchnutím) (N/mm ²)	6,41 ± 1,25
Tvrdost po namáčení (zkouška propíchnutím) (N/mm ²)	0,3 ± 0,03
Tvar	oválný
Jas	lesklý
Barva	nachová/vínová
Skvrnitost	žádná
Vzor	žádný

Při balení musí být fazole celé, zdravé a nepoškozené s výjimkou nepatrných skvrnek na povrchu, které nesmí být na újmu celkovému vzhledu, jakosti nebo obchodní úpravě obalu. Obsah vlhkosti v semenech nesmí překročit 17 %. Velikost semen musí být větší než 5mm síto používané k třídění.

Kulinářské vlastnosti produktu „Alubia de Anguiano“, od kterých se odvíjí to, jak reaguje během tepelné úpravy, mají přímý vliv na charakteristickou chuť po uvaření. Fazole se nerozpadají na hrudky, ale zůstávají celé a neporušené a mají krémovitou, máslovou konzistenci. Slupka je téměř nezatelná a pocit v ústech je velmi příjemný.

Tyto typické vlastnosti znamenají, že fazole jsou na trhu velice vyhledávané, jsou velmi adaptabilní a dobře se hodí pro nápaditou kuchyni. Fazole „Alubia de Anguiano“ se velmi snadno a rychle vaří a nerozpadají se ani po příliš dlouhém vaření.

3.3. Krmivo a suroviny

–

3.4. Specifické kroky při produkci, které se musejí uskutečnit ve vymezené zeměpisné oblasti

Všechny postupy spojené s výrobou, loupáním, sušením, konzervací a přípravou produktu s chráněným označením původu „Alubia de Anguiano“ musí probíhat ve vymezené zeměpisné oblasti.

3.5. Zvláštní pravidla pro krájení, strouhání, balení atd. produktu, k němuž se vztahuje zapsaný název

Ačkoli probíhají až po produkci, jsou balení a označování u zdroje prováděny registrovanými hospodářskými subjekty s označením a jsou považovány za zásadní pro zajištění kvality a zaručení odpovídající sledovatelnosti a monitorování. Je tomu tak proto, že fazole jsou produktem, který lze velmi snadno zaměnit s fazolemi jiného původu, keříčkovými fazolemi, jinými odrůdami nebo fazolemi, které nebyly řádně konzervovány. To rovněž chrání dobrou pověst produktu.

Balení lze provádět ručně nebo pomocí automatických či poloautomatických vah. Používají se balení o čisté hmotnosti 0,5, 1, 2 a 3 kg. Pro prodej v odvětví gastronomie lze rovněž použít pytle o hmotnosti 5, 10 a 20 kg.

Za podmínky, že bude uváděno CHOP a že je zaveden odpovídající kontrolní systém, který zaručuje výsledovatelnost produktu až ke konečnému spotřebiteli, je povoleno produkt přebalit a jednotliví výrobci mohou vyrábět volně ložené zásilky, na které jsou etikety připevněny až následně. Tyto postupy musí být podle potřeby oznámeny řídicímu orgánu nebo jinému příslušnému orgánu.

3.6. Zvláštní pravidla pro označování produktu, k němuž se vztahuje zapsaný název

Etiketa na každém balení musí být očíslována a musí obsahovat tyto údaje: název chráněného označení původu „Alubia de Anguiano“, jeho logo a (v jiném zorném poli) rok, v němž byly fazole sklizeny.

Všichni producenti a zpracovatelé, kteří splňují požadavky stanovené ve specifikaci, mají přístup ke zvláštnímu logu, kterým se produkt identifikuje.

4. Stručné vymezení zeměpisné oblasti

Vymezená zeměpisná oblast zahrnuje obec Anguiano (celková rozloha 90,89 km²), která se nachází v okrese Sierra regionu Rioja Alta.

5. Souvislost se zeměpisnou oblastí

Specifické klimatické a půdní podmínky ve vymezené zeměpisné oblasti a odborné znalosti místních producentů a zpracovatelů zajišťují příčinnou souvislost mezi vlastnostmi a jakostí produktu a zeměpisným prostředím.

Jakost nebo vlastnosti produktu

Fazole „Alubia de Anguiano“ se získávají výhradně z odrůdy „El Encinar“ a od fazolí získávaných z jiných odrůd se liší specifickými fyzickými vlastnostmi definovanými v bodě 3.2. Výrazně se však liší i od fazolí pěstovaných v přilehlých oblastech. Fazole pěstované v dané zeměpisné oblasti se vyznačují značnou hmotností, hustotou a reologickými vlastnostmi (odolností vůči deformaci nebo popraskání) a vysokou kapacitou absorpce vody během namáčení před vařením.

Jejich vysoká absorpční kapacita umožňuje, aby tvrdost zrn, měřená zkouškou propíchnutím, klesla z 6,4 N/mm² na 0,30 N/mm², což urychluje želatinaci škrobu a denaturaci bílkovin a zkracuje dobu vaření. Zrna „Alubia de Anguiano“ se nerozpadají, ani když jsou vařena příliš dlouho. Tato vlastnost přímo ovlivňuje chuť a v kombinaci s dalšími rysy přispívá k vysoké kulinářské jakosti produktu.

Přírodní faktory

Horopis

Obec Anguiano se nachází při středním/horním toku řeky Najerilla. Nadmořská výška ve vymezené oblasti se pohybuje mezi 600 m v nejnižší položeném úseku řeky Najerilla a 750 m v horských oblastech, kde je pěstování této plodiny jasně omezeno. Reliéf se skládá z řady štítů a masivů, což často vede k velkým rozdílům v nadmořské výšce, které brání erozi půdy (vývoji).

Strmé svahy a složení vápenatých skal vedly ke vzniku osypů tam, kde se půdy vyvinuly slabě. Tyto oblasti jsou označovány jako „chudá půda“ a fazole „Alubia de Anguiano“ se zde pěstují jinak než v přilehlých oblastech, které nemají stejné vlastnosti.

Půdní podmínky

Tyto typické horské typy půdy (chudé a slabě vyvinuté) pocházejí z třetihor a většinou se skládají ze slepenců, břidlic a pískovců. Odolnost osypů se odráží v plodinách, které přinášejí menší sklizeň semen, jejichž velikost je menší, ale jakost vyšší.

Půdy jsou velmi dobře odvodňovány. To má zásadní význam pro správný vývoj fazolí „Alubia de Anguiano“, které jako omezující faktor potřebují vlhkost. Přebytečná voda je však také velmi škodlivá, neboť může podpořit šíření mnoha chorob.

V této oblasti jsou kyselé půdy bez vápence, což znamená, že fazole „Alubia de Anguiano“ mají tenčí slupku a v buňkách umístěných pod epidermis nižší obsah kyseliny šťavelové (přibližně 625 mg/kg). To zlepšuje jejich kapacitu absorpce vody během namáčení a zkracuje dobu vaření.

Podnebí

Průměrná roční teplota v zeměpisné oblasti, na niž se vztahuje CHOP, je 9,7 °C. Průměrná maximální teplota je 13,8 °C a nejteplejšími měsíci jsou červenec, srpen a červen (v tomto pořadí). Průměrná minimální teplota je 6 °C, přičemž nejchladnějšími měsíci jsou únor a leden. Teplota překračuje 25 °C během 37 dnů a klesá pod 0 °C po 58 dní (za rok). Dochází také k značným výkyvům teplot s velmi chladnými nocemi a teplejšími dny. To rovněž vede k menší sklizni, ale i vyšší jakosti fazolí.

Specifické klimatické podmínky v horské oblasti jsou ideální pro patřičný vývoj fazolí „Alubia de Anguiano“. Vysévají se na jaře a sklízí se v létě až na podzim. Minimální teplota pro růst je přibližně 8 °C. Minimální teplota pro klíčení je 12 °C. Rostlina může uhynout, klesne-li teplota pod 3 °C, a je tedy velmi náchylná k poškození mrazem.

Fazole „Alubia de Anguiano“ potřebují pro řádný vývoj rovněž vlhkost. Počet dní s výraznými srážkami, tj. více než 1 l/m², je 80. Kumulované srážky jsou 39,06 l/m². Nejdeštivějšími měsíci jsou březen, červen a říjen a měsíci s nejnižšími srážkami prosinec, leden a květen. Referenční hodnota evapotranspirace je 913,9 mm. Relativní vlhkost vzduchu je 68,33 % a průměrná celková intenzita záření 185,44 W/m². Průměrná teplota půdy je 15,03 °C.

Kromě srážek plodně prospívá také vysoká relativní vlhkost v jarním období a dokonce i v létě. Tato vlhkost vzniká v údolích v důsledku výkyvů denních a nočních teplot a v důsledku blízkosti řek.

Souvinnost s lidským faktorem

V zeměpisné oblasti existují rovněž zvláštní sociální a kulturní praktiky. Celá léta byly například osvojovány a dál předávány způsoby, jakými zemědělci od nepaměti vybírali odrůdy; optimální pěstitelské postupy, kterými se získávají nejlepší vlastnosti; umístování tyček potřebné pro odrůdu tyčkových fazolí a znalost toho, kdy přesně je třeba fazole sklízet, a přirozeného postupu jejich sušení. To je rovněž důležitý faktor pro produkci fazolí vysoké jakosti a pro co nejdelší zachování všech přirozených vlastností.

Aby semena splňovala požadavky na označení fazole „Alubia de Anguiano“, musí pocházet výhradně z místní odrůdy tyčkového fazolu „El Encinar“ a musí být v perfektním stavu. V tomto ohledu jsou velmi důležité odborné znalosti místních producentů, kteří po léta vybírají semena, aby se zvýšila jejich kvalita a schopnost přizpůsobit se vymezenému zeměpisnému prostředí, což zajišťuje, že se odlišují od stejné odrůdy pěstované v jiných oblastech (včetně těch přilehlých).

Tyto znalosti získané producenty, kteří celý život pečují o rostliny a vybírají z nich ty nejlepší, jsou rovněž zásadní pro určení nejlepší doby pro sklizeň fazolí, a to v závislosti na zralosti rostlin a barvě lusků.

Technické know-how producentů je důležité pro uplatňování správných postupů, aby rostlina mohla přirozeně vyschnout poté, co byla vytržena a rozložena. Pokud se toto provádí na poli, je třeba věnovat zvláštní pozornost výmlatu, který se musí rovněž provádět ve správný čas podle obsahu vlhkosti ve fazoli. Zásadní význam má rovněž výběr nejlepších fazolí v průběhu celého procesu, neboť na trh mohou být uváděny pouze jakostní fazole. Týká se to jak jejich nepoškození (popraskané fazole a fazole s vadami jsou odstraněny), tak skutečnosti, že fazole ve stejné šarži by měly být rovnoměrně vysušené a měly by mít stejný obsah vlhkosti.

Vzhledem k tomu, že stonky fazolí „Alubia de Anguiano“ jsou popínavé a mohou růst do všech směrů, musí být v půdě připraveny tyčky, aby byl zajištěn řádný vývoj rostliny. Tyčky musí být řádně umístěny a zajištěny. K tomu je zapotřebí značných dovedností, neboť škody způsobené větrem mohou vést ke značným ztrátám, pokud se rostliny vyvrátí, zlomí nebo zamotají. To by rovněž vyžadovalo umísťování nových tyček a s tím spojené dodatečné náklady na pracovní sílu.

V posledních letech došlo k značnému zmenšení plochy věnované pnoucí se červené nebo tyčkové fazoli (jak je „Alubia de Anguiano“ také známa). To vedlo ke snížení výnosu, a to nejen kvůli konkurenci jiných, výnosnějších plodin, ale také proto, že popínavé odrůdy byly nahrazeny keříčkovými odrůdami, které mají nižší výrobní náklady a umožňují plnou mechanizaci všech pěstitelských postupů.

Existuje skutečné riziko, že se druh semen popínavých bobů stane příliš stejnorodým a že bude nutné zavést další semena pocházející odjinud, která nemají stejné organoleptické vlastnosti jako tradiční odrůdy. Dalším objevujícím se problémem je nekalá hospodářská soutěž, kdy se odrůdy keříčkových fazolí prodávají, jako by byly popínavými odrůdami, a to na základě jejich zdánlivé podobnosti a navzdory jejich nižší kvalitě. Je nezbytné spolupracovat na zachování rostlinných genových zdrojů a ochraně biologické rozmanitosti fazolí „Alubia de Anguiano“ dalším vysazováním odrůdy „El Encinar“, která se tradičně vyvíjí a pěstuje v zeměpisné oblasti zahrnuté v chráněném označení.

Je rovněž známo, že ochrana původních odrůd je velmi přínosná pro venkovská prostředí, zejména v odlehlých a znevýhodněných oblastech, jako je zeměpisná oblast, kde se pěstují fazole „Alubia de Anguiano“. Existují nepopíratelné genetické, sociální, kulturní, environmentální a ekonomické důvody podporující další vysazování, zachovávání a rozvoj původních odrůd rostlin. To platí zejména pro území nacházející se v horských oblastech, jako je Anguiano. Pěstitelé v této obci si jsou vědomi, že zdůrazňování specifičnosti takovýchto produktů je v zásadě jedinou možností, jak konkurovat jiným, specializovanějším pěstitelským regionům.

Odkaz na zveřejnění specifikace

V části specifikace produktu:

<https://www.larioja.org/agricultura/es/calidad-agroalimentaria>

Zveřejnění jednotného dokumentu změněného na základě žádosti o schválení změny menšího rozsahu v souladu s čl. 53 odst. 2 druhým pododstavcem nařízení (EU) č. 1151/2012

(2022/C 182/06)

Evropská komise schválila tuto žádost o změnu menšího rozsahu v souladu s čl. 6 odst. 2 třetím pododstavcem nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 664/2014 ⁽¹⁾. Žádost o schválení této změny menšího rozsahu je veřejně dostupná v databázi Komise eAmbrosia.

JEDNOTNÝ DOKUMENT

„LILIPUTAS“

EU č.: PGI-LT-00868-AM02 – 28.10.2021

CHOP () CHZO (X)

1. Název (názvy)

„Liliputas“

2. Členský stát nebo třetí země

Litva

3. Popis zemědělského produktu nebo potraviny

3.1. Druh produktu

Třída 1.3 Sýry

3.2. Popis produktu, k němuž se vztahuje název uvedený v bodě 1

„Liliputas“ je ručně vyráběný polotvrdý sýr s vysokým obsahem tuku (50 % v sušině), který má tvar zaobleného válce. Měří 5,0 až 15,0 cm na výšku a je široký 7,0 až 8,5 cm. Váží 0,25 až 0,7 kg. Vyrábí se ve vesnici Belvederis z pasterizovaného kravského mléka se standardizovaným obsahem tuku, které se zpracovává po vysrážení. Sýřenina se balí do bavlněných plachetek a lisuje se v tradičních válcových formách. Sýr zraje po dobu 20–30 dnů pod vlivem vnitřní mikroflóry a povrchové mikroflóry, konkrétně mikroskopické plísně *Penicillium pallidum* Smith, která se přirozeně vyskytuje ve sklepech pro zrání sýrů v zeměpisné oblasti vymezené v bodě 4.

Název sýra „Liliputas“ je odvozen z jeho velikosti. Sýr získává své organoleptické vlastnosti zráním v malých bochníčcích za přítomnosti mikroskopické plísně *Penicillium pallidum* Smith.

Tabulka 1.

Organoleptické ukazatele sýra „Liliputas“

Ukazatel	Popis zboží
Vzhled	Kůrka je hladká, není pod ní žádná silná vrstva, je pokrytá směsí parafinu/polymerů nebo jiným složeným povlakem. Mohou na ní být vidět otisky plachetky a sýrové formy.
Chut' a vůně	Pro tento fermentovaný sýr je typická mléčné kyselé chut' a vůně. Chut' může být lehce pikantní a slaná.
Textura	Homogenní, poměrně pevná, vláčná, rozplývá se v ústech.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 179, 19.6.2014, s. 17.

Průřez	V průřezu lze vidět malé, nerovnoměrně rozmístěné oválné, hranaté nebo lehce zploštělé díry.
Barva	Krémová až žlutá, rovnoměrně v celém sýru.

Tabulka 2.

Fyzikální a chemické vlastnosti sýra „Liliputas“

Ukazatel	Obsah (%)
Obsah tuku v sušině	50,0±5
Minimální obsah sušiny	56,0
Obsah kuchyňské soli	1,3–3,0

Tabulka 3.

Průměrná výživová hodnota 100 g sýra „Liliputas“

Tuk (g)	Bílkoviny (g)	Sacharidy (g)	Energetická hodnota	
			Kcal	KJ
30,0	23,5	–	364	1 510

3.3. Krmivo (pouze u produktů živočišného původu) a suroviny (pouze u zpracovaných produktů)

- kravské mléko,
- kyselina mléčná a aromatické bakteriální kultury,
- enzymy pro srážení mléka,
- kuchyňská sůl

3.4. Specifické kroky při produkci, které se musejí uskutečnit ve vymezené zeměpisné oblasti

- Příprava a enzymatické srážení mléka. Mléko určené k výrobě sýra se pasterizuje a standardizuje tak, aby obsah tuku v sušině sýra odpovídal požadavkům uvedeným v bodě 3.2. Mléko se sráží přidáním enzymů, startovacích kultur a chloridu vápenatého.
- Zpracování sraženiny a sýrových zrn. Sraženina se mechanicky zpracovává, dokud zrna nedosáhnou požadované velikosti, a nakonec se promíchá. Během tvorby sýrových zrn se nechá odtéct třetina syrovátky a následně se sýrová zrna zahřejí. Poté se dále míchají, dokud nedosáhnou velikosti 4 až 5 mm, přestanou být lepkavá a jsou suchá a tuhá. Obsah vlhkosti v sýru nesmí překročit 44 %.
- Tvarování a lisování sýra. Sýr se tvaruje z vrstvy sýřeniny. Tento proces trvá 20–25 minut. Vrstva sýřeniny se pak rozkrájí na kousky, které se ručně umístí do válcových forem, v nichž jsou stlačovány vlastní hmotností. Při samovolném lisování se sýry dvakrát až třikrát obračejí. Samovolné lisování trvá 20–25 minut.

Po samovolném lisování se sýry vyjímají z forem, balí se do mokřých plachetek, bez nichž by se nemohla vytvořit kůrka, a vrací se do forem, které se poté přiklopí víkem. Formy se sýrem jsou vloženy do lisu a hodinu a půl až dvě hodiny se lisují. Po lisování se sýry vyndají z forem, vybalí z plachetek a odřeže se od nich kůrka, která mohla vzniknout mezi formou a víkem.

- Solení sýra. Sýry se zváží a naloží do solného roztoku. Po 36–48 hodinách (v závislosti na vývoji a možnostech technologického postupu) se vyndají, rozloží na police, tam se suší a pak se přenesou na police ve sklepě. Zrají při teplotě 10–14 °C a vlhkosti 85–94 %, tedy v podmínkách, v nichž se přirozeně vyvíjí plíseň *Penicillium pallidum* Smith.
- Zrání sýra. Sýry na policích se podle pokynů prvních výrobců tohoto sýra obračejí nejméně jednou za pět dní. Kdyby se sýry neobracely a ležely by na bocích, nezachovaly by si svůj tvar. Během zrání sýr pokryje vrstva mikroskopické plísně, která se na základě vizuální kontroly a po posouzení organoleptických parametrů sýra (chuť, vůně, konzistence) po 20–30 dnech smyje. Po smytí vrstvy plísně se sýr osuší a je povoskován.

3.5. *Zvláštní pravidla pro krájení, strouhání, balení atd. produktu, k němuž se vztahuje zapsaný název*

Pro zachování jedinečných vlastností se sýry prodávají pouze vcelku, protože jsou malé (0,25 až 0,7 kg) a protože je třeba předcházet jejich vyschnutí, k němuž by mohlo dojít při porušení ochranné parafinové vrstvy.

3.6. *Zvláštní pravidla pro označování produktu, k němuž se vztahuje zapsaný název*

Na etiketě musí být jasně uveden název výrobku, tedy „Liliputas“, jméno výrobce a symbol EU.

4. **Stručné vymezení zeměpisné oblasti**

Sýr „Liliputas“ se vyrábí v malé litevské vesnici Belvederis, která se nachází v okrese Jurbarkas v chráněné oblasti Panemunė na pravém břehu Němenu, 1 km na západ od města Seredžius.

5. **Souvislost se zeměpisnou oblastí**

5.1. *Specifičnost zeměpisné oblasti*

Z historického hlediska je Belvederis kolébkou výroby mléčných specialit v Litvě. V roce 1921 v ní byla na panském dvoře založena zemědělská škola. Mezi vyučované předměty patřila i výroba mléčných produktů. Po několika letech fungování byla škola přeměněna na vyšší školu mlékářenskou a v roce 1944 se z ní stala vyšší odborná škola pro mlékářský průmysl. Po mnoho let škola udržovala litevské tradice výuky výroby mléčných produktů. Za 34 let existence ji vystudovalo více než 800 odborníků na mléčné výrobky a většina z nich získávala zkušenosti právě v nejstarší litevské sýrárně založené v roce 1928, kde se vyrábí sýr „Liliputas“. Mléko na výrobu sýrů se ohřívalo ve vaně vytápěné pecí na dřevo. Odstředivka se ovládala ručně a formy byly ze dřeva. Sýry se omývaly ručně pomocí kartáčů, v zimě ve sklepě a v létě venku. Sýrárna byla postavena vedle ledárny, v níž se skladovaly kusy ledu přivezené z Němenu. Led se používal k chlazení sklepů pro zrání sýrů. Sýrárna ve vesnici Belvederis vyráběla nejprve větší, kulaté polotvrdé sýry (2,5–3,0 kg), ale v roce 1958 byla rozšířena a začala vyrábět malé sýry o hmotnosti 0,4–0,7 kg, jejichž název „Liliputas“ se okamžitě ujal. Jako první začal s výrobou tohoto sýra sýrařský mistr Jonas Jarušaitis. V prvním roce produkce vyzrálo necelých 8 tun sýra, ale o čtyřicet let později se ho vyrobilo již 130 tun. V sýrárně Belvederis jsou dodnes uchovávány pro další generace staré dřevěné formy, upomínkové lepenkové krabice a pohlednice z poloviny 20. století, která zobrazuje mytí sýrů ve vaně a zve na královský banket s ochutnávkou ručně vyráběných sýrů Belvederis a dalších specialit.

Sýr „Liliputas“ se dodnes vyrábí podle jedinečné a autentické technologie z roku 1958. Díky znalostem a dovednostem, které si zaměstnanci sýrárny předávali z generace na generaci, bylo možné zachovat velikost, organoleptické vlastnosti i jakost produktu.

5.2. *Specifičnost produktu*

Pro sýr „Liliputas“ je charakteristická jeho malá velikost a hmotnost (pouze 0,25–0,7 kg) i vosková vrstva, která jej chrání před poškozením. Svěží, mléčně kyselé chuť a vůně sýra „Liliputas“ vzniká díky tomu, že tento sýr zraje v chladném a vlhkém sklepě pod povlakem spór mikroskopické plísně *Penicillium pallidum* Smith. Přestože na stěnách, policích ani stropě sklepa, ve kterém sýr zraje, nejsou vidět žádné stopy mikroskopické plísně, začnou se sýry „Liliputas“ za několik dnů po nasolení a uložení na police podobat zámočným bource morušového. Kůrka, která vznikla při lisování, brání proniknutí této plísně do sýra během zrání. Kůrka se vytváří tak, že se sýry po samovolném

lisování vyndají z válcových forem a zabalí se do bavlněných plachetek. Pak se znova vrátí do válcových forem a lisují se v lisech.

Sýry se vyrábějí tradičním způsobem, téměř výhradně ručně: ručně se krájí sýřenina a dává se do forem, sýry se ručně balí do plachetek, otáčejí, umývají, utírají a pokrývají voskem. S každým sýrem se tak během tohoto postupu manipuluje víc než padesátkrát.

5.3. *Příčinná souvislost mezi zeměpisnou oblastí a jakostí nebo vlastnostmi produktu (u CHOP) nebo specifickou jakostí, pověstí nebo jinou vlastností produktu (u CHZO)*

Žádost o zápis chráněného zeměpisného označení se opírá o tradici, specifickou výrobní metodu a dobrou pověst produktu.

V povědomí veřejnosti je vesnice Belvederis, kolébka mlékárenského průmyslu v Litvě, automaticky spojována se sýrem „Liliputas“, který je jedinečný a vyrábí se stejným postupem od roku 1958. Sýrárna Belvederis je v současné době jediným producentem tohoto ručně vyráběného sýra.

Sýr „Liliputas“ získává svou zvláštní chuť a vůni při zrání v malých bochníčcích díky přítomnosti vnitřní mikroflóry a mikroskopické plísni *Penicillium pallidum* Smith, která se vyskytuje ve sklepích zeměpisné oblasti vymezené v bodě 4 při stálé teplotě 10–14 °C a vlhkosti 85–94 %.

Sýr „Liliputas“ byl představen na mnoha výstavách v Litvě i v zahraničí. Měl velký úspěch na výstavách v Lipsku, Poznani, Záhřebu, Londýně, Paříži, Kodani, Vídni i jinde. Získal zlatou medaili na výstavě „Agra-76“ v někdejší Německé demokratické republice. V roce 1984 získal diplom první třídy v průzkumu a soutěži jakosti sýrů v Ugliči (SSSR) a vyhrál zlatou medaili v soutěži „Litevský výrobek roku 2002“, kterou uspořádal litevský Svaz průmyslníků. Na mezinárodním veletrhu potravin a nápojů „World Food Moscow 2005“ vyhrál bronzovou medaili a na dalším mezinárodním veletrhu zemědělského a zpracovatelského odvětví „Zolotaja oseň 2008“, který se konal také v Moskvě, byl sýr „Liliputas“ součástí litevského národního stánku, který připravilo litevské ministerstvo zemědělství. Na mezinárodní specializované výstavě společností činných v zemědělském, potravinářském a obalovém odvětví „AgroBalt 2010“ získal sýr „Liliputas“ ocenění za své přirozené a ekologické vlastnosti. O sýru „Liliputas“ a jeho angažovaných producentech se mnohokrát psalo v litevském tisku (1999–2003).

Přestože je sýr „Liliputas“ dvojnásobně dražší než sýr vyrobený v mlékárně s mechanizovanou výrobou, má v řadách zákazníků své věrné příznivce, kteří oceňují jeho jakost, přirozenost a ruční způsob výroby. Objem výroby proto zůstává v průběhu let stabilní.

Odkaz na zveřejnění specifikace

Specifikace produktu

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)

ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace
Evropské unie
L-2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS